

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Plechtige openingszitting van het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie van het Hof van Beroep te Brussel
op zaterdag, 7 december 1957.

MEESTER TONY BERGMANN'S "ERNEST STAAS"

Rede uitgesproken door Mr. Paul-Ernest Van Cauter.

De Omwenteling van 1830 had voor de Nederlandse taal in België rampspoedige gevolgen. Het Voorlopig Bewind, dat de pas geboren Belgische staat in zijn eerste stappen moest leiden, bandte het Nederlands als officiële taal uit de wetgeving, de administratie, het gerecht, het leger en het onderwijs. Deze ongehoorde toestand werd geenszins ernstig gewijzigd in feite, hoewel theoretisch artikel 23 van de Grondwet reeds sedert 7 februari 1831 het gebruik der talen voor vrij verklaarde, met dien verstande dat het slechts door een wet zou kunnen worden geregeld voor de handelingen der openbare overheid en voor de gerechtszaken. Deze regelende wetgeving kon trouwens pas na een eeuw verbeten strijd worden afgedwongen in de jaren 1928 tot en met 1935 (1).

De aldus overwonnen Nederlandse landstaal werd door de hogere leidende standen uitgestoten en veracht. Zij bleef slechts schuchter voortleven in de kleine burgerij en bij de gemene man van het volk; zij werd nog alléén letterkundig beoefend, slecht gesproken en op afschuwelijke wijze geschreven door enkele idealistische maar ongeschaafde rederijders, zonder veel literaire pretentie, wier gebrekkige geschriften niet méér waren dan de karikatuur ener letterkunde (2).

Zulkdanige toestand, hoe ontmoedigend en bijna hopeloos ook, zou nochtans het uitgangspunt worden van een nationale bezieling en een literair romantisme die enkele mensen, wier Vlaamse geest spijs alles was gaaf gebleven, ertoe brachten, door taalstudie, in het leven te roepen, wat later de Vlaamse Beweging zou heten.

Jan Frans Willems, Prof. J. David, Jonker Blommaert, Prof. Serrure, Ferdinand Snellaert en Prof. Bormans, hebben het mirakel bewerkt, het Vlaamse land uit het literaire niet terug te halen en te heroveren voor de Nederlandse kultuurgemeenschap, de Vlaamse geest opnieuw vaardig te maken en, door hun taalstudie, de wegen te openen op dewelke de schrijvers van scheppende kunst zouden kunnen verder schrijden (3).

Het zuiver romantisme van Prudens Van Duyse en Karel Ledeganck te Gent en van Hendrik Conscience en Theodoor Van Rijswijk te Antwerpen, zou echter weldra, rond 1850, onder invloed van de werken van Honoré De Balzac en Gustave Flaubert in de Franse literatuur, overslaan naar een gematigd romantisch realisme bij de Vlaamse jongeren.

Bij de scheppende kunstenaars, die in dit tijdvak romantisch-realistisch proza voortbrachten in Vlaanderen, neemt Meester Tony Bergmann een gans afzonderlijke plaats in, hoog verheven boven het grijze geschrijf van Conscience's tijdgenoten (4).

* * *

Anton Bergmann werd te Lier geboren op 29 juli 1835. Zijn vader Joris Bergmann was advocaat en zou van 1853 tot 1872 burgemeester blijven van deze stad, alwaar hij met Jan Frans Willems, zijn vriend, ten huize van grootvader Bergmann, de eerste kennis van de Nederlandse letterkunde verwierf.

Na de eerste jaren der humaniora te hebben doorlopen aan het Lierse college, zette Anton Bergmann vanaf oktober 1849 zijn Latijns-Griekse studies verder aan het Atheneum te Gent. Daar zou hij met Julius Vuylsteke het later berucht-geworden Taelminnend Studentenverenigingschap «'t Zal wel gaen» stichten.

In 1853 liet hij zich als student inschrijven aan de Gentse Universiteit en in 1856 ging hij over naar de vrije Hogeschool van Brussel, die hem op 12 april 1858 het diploma van Doctor in de Rechten «summa cum laude» afleverde.

Het afwisselend ernstig-wetenschappelijk en studentikoos-grappig universiteitsleven had de student Anton Bergmann de gelegenheid gegeven om, met «Academische Mengelingen», in de Gentse studenten-almanakken zijn eerste literaire stappen te wagen (5).

De historische navorsingen waartoe hij zich reeds, met onmiskenbaar talent, tijdens zijn hoogstudentenjaren had laten verleiden in zijn studie over «Philips van Marnix van Sint-Aldegonde — Plundering van

de hoofdkerk van Lier in 1580 » bereikten haar hoogtepunt in zijn model-monographie « De Geschiedenis van Lier », die, na jarenlange taaie opzoekingen en studie-arbeid, in 1873 van de pers kwam.

Ondertussen echter waren reeds in 1870 zijn beloftevolle frisse « Twee Rijnlandse Novellen » verschenen die tintelden van fijne humor en geestige opmerkingsgave.

Ook had Frans Rens, die in 1836 de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde en Geschiedenis « De Tael is gansch het Volk » had helpen stichten, waarvan Anton Bergmann een der merkwaardigste bezielers was geworden, in zijn Nederduyts Letterkundig Jaarboekje drie andere novellen van Tony Bergmann laten verschijnen: « Brigitta, een Zwitserse herinnering », « Op St-Niklaas-dag » en « Marietta la Bella, Venetiaanse humoreske ».

Eindelijk, rond Nieuwjaar 1874, verscheen zijn meesterwerk « Ernest Staas, advocaat », hetwelk hij onder de schuilnaam Tony had geschreven.

Dit werk is een juweel van romantisch-realistisch proza, gedragen door een rake uitbeelding van toestanden, karakters en typen, doorweven met schalkse fijne humor, getuigend van scherpe waarneming en juiste uitbeelding der dingen, geschreven in een pittige eenvoudige stijl en met het intens gevoel van een in-goed mens (6).

Het werd met goud bekroond. Het Koninklijk Besluit van 17 juni 1875 wees aan Tony de vijfjaarlijkse prijs van Nederlandse Letterkunde toe voor het tijdvak 1870-1874.

« Ernest Staas, advocaat » is wereldberoemd en werd in verschillende vreemde talen overgezet. Door zijn humoristische gemoedelijke toon is het verwant met het meest-gelezen boek in onze letteren, de « Camera Obscura » en daarom werd Tony terecht de Vlaamse Hildebrand geheten (7).

* * *

Toen « Ernest Staas, advocaat » van de pers kwam, had de Zuidnederlandse letterkunde voorzeker geen ander literair proza aan te wijzen dat hoger stond. Dit boek was immers waarheid en leven, geest en gevoel, fijnheid van tekening en losheid van trek, juistheid van opvatting en schilderachtigheid van uitdrukking, soberheid van kracht in plan, aanleg en uitvoering, door-en-door gezond en opborrelend uit een rijpe geest en een liefderijk gemoed (8).

Door dit werk werd Anton Bergmann een der uitstekendste letterkundigen die door Vlaanderen en zelfs de hele Nederlanden in de 19e eeuw werden voortgebracht (9).

Welhaast zijn sedertdien 84 jaren verstreken en nog staat Tony's meesterwerk als een stuk onzer klassieke Vlaamse letteren, volkomen genietbaar en blijvend aktueel, op een bevoorrechte plaats in de Nederlandse literaire kultuur.

Anton Bergmann heeft echter de bekroonde triomf van zijn meesterwerk niet mogen beleven.

Een paar weken nadat « Ernest Staas, advocaat » van de pers was gekomen, overleed te Lier op 21 januari 1874 Meester Tony Bergmann.

Hij had de leeftijd van 39 jaren niet bereikt.

Op 24 januari 1874 werd hij door zijn gebroken jonge weduwe en zijn enig dochtertje naar zijn laatste rustplaats gebracht op het kerkhof van Lier. Gans Lier, het nog jonge literaire Vlaanderen en de gehele Nederlandse letterkundige wereld hadden zich, in dankbare piëteit, omheen zijn open graf geschaard, want de Vlaamse scheppende kunst had een meester verloren wiens afgebroken talent, nog maar amper

gerijpt, tot wijde-onbevroede horizonten had kunnen uitdeinen (10).

Tientallen jaren later zou een ander Vlaams kunstenaar, onze grote Felix Timmermans, om de laffe ondank van een volk waarvan de kultuurwaarde ten onder wordt gebracht door vervlakkings- en materiële beslommeringen, in de grootste verlatenheid alléén door zijn familie en enkele getrouwe vrienden, op hetzelfde kerkhof ten grave worden gedragen om slechts lange jaren nadien openbaar te worden gehuldigd.

* * *

Door het vroegtijdig overlijden van Meester Anton Bergmann verloor de Balie bij de Rechtbank van Eerste Aanleg, zetelende te Mechelen, haar meest-vooraanstaand jong advocaat.

Immers, Anton Bergmann was op 11 mei 1858 — het zal in de loop van dit gerechtelijk jaar precies een eeuw geleden zijn — door Meester Fontanias van onze Brusselse Balie voor de eedaflegging aan het Hof van Beroep te Brussel voorgesteld geworden.

Advocaat-Generaal Corbisier had gevorderd dat het het Hof zou behagen Anton Bergmann tot de eedaflegging toe te laten. Die dag had Anton Bergmann in de handen van de Eerste-Voorzitter De Page en voor de raadsheren Lauwens, Ledieux, Pardon en De Marbaix, zoals de wet voorschreef, in de Franse taal, de eed gezworen die hem toeliet advocaat te zijn (11).

De jonge stagist vestigde zich te Lier aan de markt, naast het grote huis van zijn vader, in de schaduw van het stadhuis, de kiosk en de Eiken Boom. Als student kende hij reeds alle mensen van zijn stadje. In de uitoefening van zijn advocaten-praktijk leerde hij ze van dichterbij kennen, want zij gingen tot hem als zij zwak waren of verdrukt en geen raad meer wisten met hun zorgen. Hij was immers zowat « een halve biechtvader die hun harten en kleine kanten doorgrondt ».

Alle Lierenaren zagen met eerbiedig betrouwen op naar die slanke jonge advocaat met zijn pekszwart donkere, zachte maar dieppeilende ogen (12).

Hij was wellicht meer kunstenaar dan zuiver jurist, maar hij gaf zich volledig aan hen die zijn hulp en bijstand kwamen inroepen.

Advocaat en kunstenaar !

Beide samen, in hem versmolten, hebben het mogelijk gemaakt dat hij — nog steeds zonder navolgers in de Vlaamse literatuur — enkele aspecten van zijn korte loopbaan, werkelijk beleefd en gedeeltelijk gefantaseerd, op artistieke wijze aan zijn volk kon mededelen in zijn « Ernest Staas, advocaat ».

* * *

De jonge Doctor in de Rechten, die de advocaats- eed heeft afgelegd en om zijn inschrijving op de lijst der stagisten ener Balie verzoekt met de bedoeling de verheven zending van de advocatuur tot de zijne te maken, beantwoordt zodoende voorzeker aan een werkelijke roeping (13).

Bezwaarlijk nochtans kan van een werkelijke roeping worden gewaagd waar de jonge student, die zijn humaniora gaat beëindigen en voor de levensmoeilijkheid staat zijn weg en meteen een beroep te kiezen, schroomvol zijn schreden richt naar de studie van het recht, waarvan hij niet eens de betekenis bevroedt.

Over de levenskeuze en meteen over het leven zelf van die jonge man wordt wellicht beschikt door een of ander ogenschijnlijk belangloos voorval.

Aldus verging het althans « Ernest Staas ».

De onmogelijke historie van de 11 are geërfde, ver-

loren en nadien onvindbaar-gebleken labouurgrond « ghestaen ende gheleghe te Erembodegem in Vlaanderen », had van de gelukkige rustige oude-jonggezel « Mijnheer Van Bottel », die de wijze raad van tal van gewetensvolle advocaten had in de wind geslagen om zich te verlaten op de ellendige tussenkomst van een minder-gewetensvol jurist, een nukkig en verbitterd kijvend en krakelend, somber en getergd man maakt.

In het geestdriftig hart van de jonge « Ernest Staas » echter had zij totaal weggevaagd wat wellicht nog overbleef van dezès eerste liefde voor de krijgsroem, die trouwens reeds een ferme deuk had gekregen toen zijn « Goede Tante » hem de rampzalige lotgevallen van haar jeugdvriend de « arme Wilhelm » had verteld en in hem reeds de vraag had doen rijzen of marcheren, strijden, zegepralen, maar vooral doden en moorden, wel de bestemming van het mensdom waren.

De reine maar nutteloze overtuiging met dewelke « Mijnheer Van Bottel » zijn hopeloos geval was blijven verdedigen met een onwankelbaar geloof in zijn problematisch goed recht, had in « Ernest Staas » de droom van « de advocaterij » opgewekt.

Hij zou advocaat worden !

Kan het waar zijn dat geen « ernstiger redenen de toekomst en de bestemming der meesten van ons beslissen ? » (14).

* * *

De weg die « Ernest Staas » heeft gevolgd om in de advocatuur te treden werd uitgestippeld door het tot heden grotendeels ongewijzigd gebleven Decreet van 14 december 1810.

De keuze van een patroon viel hem niet bepaald moeilijk. De veelvuldige relaties, door « Mijnheer Van Bottel » verworven tijdens het eindeloos consulteren van tal van rechtsgeleerden, brachten « Ernest Staas » als stagist in het advocatenkantoor van « Meester Adams jeune » van de Brusselse Balie.

Deze was een der geleerdste en meest-geprezen Brusselse advocaten. « *Zijn talrijke zaken en belangrijke processen waren al te gewichtig om aan zijn stagist te worden toevertrouwd; hij was een man van diepe studie en stalen ijver; werkte ganse dagen en halve nachten en genoot noch rust noch ontspanning; nooit kon hij van zichzelf verkrijgen het geringste deel van zijn arbeid door een ander te laten verrichten omdat hij, buiten zichzelf, niemand vertrouwde; enkele opzoekingen doen en korte nota's leveren, die trouwens door hem niet eens werden gelezen, was al wat hij aan zijn stagist overliet, maar nooit mocht deze een zaak behandelen, onderzoeken en afwerken noch cliënten ontvangen en raad geven, laat staan een zaak pleiten.* » (15).

Was « Meester Adams jeune » wellicht een eminent advocaat, voor « Ernest Staas » was hij alvast geen voortreffelijk patroon.

De eer van het patronaat — door een jonge man als gids en beschermer te worden verkozen uit velen — had hij aanvaard, maar de zware verantwoordelijkheid dezer aanvaarding was hem grotendeels ontgaan.

Zijn studiegeest en onverpoosde arbeid strekten voorzeker tot voorbeeld en wezen zijn stagist de weg naar het welslagen, zodat het wellicht overbodig was hem, bij het einde van de proeftijd er aan te herinneren dat « kracht en volharding, werk en ijver, strijd en geduld » zijn levensregel moesten zijn (16).

Van zijn patroon mag de stagist echter méér verwachten.

De ware patroon immers is als een vader voor de

jonge man, welke hij vrijelijk tot zich neemt en die hem in volledige overgave zijn beroepsvorming toevertrouwt.

Dag aan dag leidt en volgt hij hem, richt hij zijn arbeid en leert hem ons moeilijk beroep.

Hij is één belangstelling voor het studiewerk, de professionele bezigheden en de moeilijkheden van zijn stagist.

Hij geeft hem raad, bespreekt met hem het geleverde werk en stimuleert door een constructieve discussie de zin voor noodzakelijke verbetering.

Hij wijst hem op de gebreken, bekeurt de fouten en moedigt zijn hoedanigheden aan.

Hij laat hem treden in de intimiteit van zijn eigen beroepsarbeid en toont hem, wellicht veelal onbewust, door zijn eigen handelwijze de weg naar de onkreukbare rechtschapenheid, de volstreekte onberispelijkheid en de smetloze integriteit met dewelke iedere zaak moet worden behandeld.

Hij is goed maar niet zwak, stipt maar toegevend, veeleisend maar geeft zich ook volledig.

Zijn richtlijnen zijn precies, zijn bevelen duidelijk en zijn waarderings onduidelijk. Met zijn raad, zijn verwittigingen en zijn eventuele bekeuringen wijst hij op de ernst van de taak.

Hij beschermt zijn stagist in alle omstandigheden, behoedt hem tegen kwaadwilligheid, verdedigt hem tegen gekuip en kwaadsprekerij en dekt hem door zijn gezag tegen de tegenstrever.

Hij is de arbeidskameraad naar dewelke de stagist zeer spoedig met grenzeloos vertrouwen en volledig toegewijd opziet, maar hij blijft steeds in zijn kantoor de stafhouder zijner stagisten en medewerkers en vreest niet zijn gezag aan te wenden waar het moet (17).

Die ware patroon heeft onvermijdelijk een voorbeeldig stagist. Een stagist die niet alléén zal worden aangegrepen door de arbeidskoorts van zijn patroon die ook de zijne wordt, maar die tevens zich niet verloren zal wanen in het komplekse gerechtelijk leven naar hetwelk een onbedacht idealisme hem heeft gedreven;

die niet ten onder gaat aan de onvermijdelijke ontmoediging die hem zal aangrijpen zodra hij bewust wordt van de geringheid zijner wetenschap en van de lange harde weg die zal moeten worden afgelegd voor hij slagen kan;

die niet alléén staat met zijn ellende en zijn eenzaamheid in het druk-bevolkte gerechtelijk leven niet aanvoelt als een bewijs van minderwaardigheid, noch als een aanleiding tot knellende verlegenheid of morele inzinking. (18).

Die goede patroon staat naast zijn stagist en maakt van hem een waar advocaat.

* * *

Het weinig-bemoedigend patronaat van « Meester Adams jeune » kon bezwaarlijk voor « Ernest Staas » een voorbeeldige stage bewerken.

De drie hoofddeugden van de stagist bezat de jonge advocaat: het geduld dat toelaat dieper te begrijpen en spoediger te vorderen, de moed die de ontgoocheling en de vermetele verwachting uitsluit, het betrouwen dat hoop geeft in de toekomst en de wil scherpt naar het welslagen. (19).

Hem ontbraken echter de intimiteit en het vertrouwen van een patroon, de raad en de bescherming van een aanmoediging, het toezicht en de bekeuring van de oudere confrater naar dewelke hij met ontzag maar tevens met eerbiedige genegenheid hadde moeten kunnen opkijken.

Pleiten mocht hij niet in die stage en zijn werk in het kantoor van «Meester Adams jeune» werd beperkt tot «pennen vermaken, letteren trekken, handschoenen passen, sigaren aftoppen en moustachen zwarten». (20).

Het waren voorzeker niet de gejaagde ochtendtocht van het kantoor naar het Gerechtsgebouw, noch de vertraagde terugkeer 's middags van de gehoorzaal naar het kantoor, welke patroon en stagist samen dagelijks aflegden die hen nader konden brengen tot elkaar: de patroon, de armen gekruist op de rug, dromerig peinzend over de te pleiten zaak of in onafgebroken stilzwijgen het verloop der pas beëindigde debatten herlevend; de stagist, met het door de patroon te behandelen of zopas gepleit dossier onder de arm, steeds vrezend de drukkende stilte tussen hen beide te verbreken.

Maar de arbeidslust van de stagist, wellicht meer aangewakkerd door de lieflijke verschijning van freule «Clara Adams jeune» dan door de onafgebroken werklust van haar vader, vond dan toch een bescheiden werkterrein in de «Sint Ivo's-Kamer» — het Bureau voor Kosteloze Raadpleging —, waar de *«liefdadigheid zo vindingrijk is, de toevluchtsoorden zo talrijk worden geopend voor het verlaten kind, de lijdende man, de afgeleefde grijsaard en waar de onderdrukte te allen tijde krachtige hulp bekwaam»*. (21).

In dat Bureau kwamen te dien tijde de stagisten eenmaal in de week samen om *«den arme te gherieven ende te ontcommeren voor den rijkke, die naer comen soude»*, om de hulp van de rechterlijke macht «voor de arme ende miserable personen t' opineeren, t' adviseren, de processen t' oversien ende t' instrumeteeren, t' vonnis te resolveeren, ende t' expédieeren om Godtswille ende sonder eenighen loon daerof te hebben ofte te verwachten», en also hun loopbaan aan te vangen met het vervullen van een goed werk. (22).

Alle verhoudingen in acht genomen, zijn de taak en het werk van dat Bureau nog steeds dezelfde gebleven hoewel, omwille van de aangroei van de bevolking en van het meer-ingewikkeld karakter van het heden-daagse leven, het aantal van hen die zich tot de Kosteloze Raadpleging gerechtigd achten in wellicht meer dan evenredige mate is gestegen en de voorgelegde betwistingen voorzeker uitterdaard meer verscheidenheid bieden dan ten tijde van «Ernest Staas».

De gewone cliënteel van dat Bureau echter en de aard van de steeds weerkerende eeuwige betwistingen die daar worden voorgebracht zijn practisch onveranderd gebleven.

Ook thans nog worden in het Bureau, zelfs meerdere malen per week, de al of niet-gegronde klachten aanhoord van man of vrouw die als *«slachtoffers van het huiselijk geluk, de gouden keten willen breken en een scheiding verlangen»* omwille van het Brussels bier dat de echtelijke ontrouw in de hand werkt maar gelukkig ook dikwijls de verzoening brengt.

Nog steeds komt een of ander «Diegems Mietje Kempeneers», het minder gelukkig voorbeeld van haar reeds getrouwde voorgangers trotserend, een «avocaat-voor-niet» vragen die zijn beste krachten zal inspannen om haar toe te laten aan de papieren te geraken die zullen bewijzen dat zij wel degelijk geboren is hetgeen een hoofdvereiste is om te kunnen trouwen.

Ook heden nog komt een of andere *«geblanketeerde Mademoiselle Angèle»*, met *«een aardig gezichtje en een onbeschaamd wipnewseje»*, bijstand vragen om de klederen en meubeltjes terug te krijgen welke een ongelikte kamerverhuurder als pand voor onbetaalde huishuur heeft inbeslaggenomen.

En hoeveel arme drommels die luisteren naar de

rijke naam Janssens zijn sedert een eeuw niet herhaaldelijk langs het Bureau gekomen omdat zij ervan overtuigd waren dat zij geroepen waren tot de nalatenschap van ieder van de duizenden in Vlaanderen die Janssens heten en het tijdelijke met het eeuwige verwisselen?

Het uitzicht van de wereld werd gewijzigd sedert «Ernest Staas» de werkzaamheid van het Bureau voor Kosteloze Raadpleging volgde, maar de mens en zijn eeuwige noden zijn onveranderd gebleven.

Van de drie of vier zaken die hem tijdens zijn stage door het Bureau werden toevertrouwd kan «Ernest Staas» er geen enkele voor de Rechtbank brengen: het bleef bij ontkennende adviezen en daaruit volgende ontlastingen. Alleen in de zaak van het «Werkmansboekje» slaagde hij erin een oplossing te bereiken.

Na drie jaren vol triestige miserie had de werkman «Verstraeten» zijn werkgever «Staelens» verlaten om aan dezès dwingelandij te ontsnappen en elders zijn brood te gaan verdienen. Zijn werkgever weigerde echter hem zijn «werkboekje» af te geven en belette hem aldus zijn dienst te verlaten, want zonder «werkboekje» kon hij door geen ander persoon in dienst worden genomen.

Dringende maatregelen bleken noodzakelijk in dergelijk geval.

Lange weken en wellicht maanden konden verlopen vóór dat een definitieve gerechtelijke beslissing zou worden verkregen.

Het verzoek tot het bekomen der Kosteloze Rechtspleging, de dagvaarding, de betwisting en de mededeling der stukken, de pleidooien, de eventuele enkwesten, het vonnis, de betekening, het verstrijken van de termijnen van verhaal, de uitvoering, alle deze proceduurmaatregelen zouden al te veel tijd vergen om de stakkerd «Verstraeten» uit zijn hongerige ellende te verlossen.

De beslissing van de jonge, onervaren stagist was vlug genomen. Onmiddellijk trok hij met de hem toegewezen cliënt naar dezès werkgever en wist hij, hard tegen hard en met het nodige aantal bedreigingen, het bewuste «werkboekje» uit dezès handen te halen.

Hij verwierf aldus de eeuwige dank van «Verstraeten» maar had de kans verkeken een rechtvaardige zaak op regelmatige wijze te behandelen en op te lossen.

De geschiedenis vertelt niet welk onthaal in het Bureau werd voorbehouden aan het verslag dat door de stagist over zijn driest optreden moest worden gegeven.

Had de Balie wel ooit een advocaat gekend die, in de uitoefening van zijn beroep en in de plaats van de wettelijke weg langs deurwaarders, pleitbezorgers en rechtbank om te volgen, rechtstreeks met zijn cliënt ten huize van de tegenpartij was gaan redetwisten en, mits het onontbeerlijk aantal vuistslagen op dezer tafel, van haar had verkregen wat hij voor zijn cliënt wenste te bekomen?

Mag het echter verwondering wekken dat hij, onder het impuls van zijn groot hart vol ellende om de miserie van de aan zijn zorgen toevertrouwde «Verstraeten», de regelen van zijn beroep uit het oog heeft verloren en, hoewel met kennelijk welslagen, heeft gehandeld op een wijze die door een zaakwaarnemer moeilijk zou kunnen verbeterd worden?

In die tijd immers had de Orde het nog niet nodig geacht aan haar stagisten de beroepsregelen te laten onderwijzen en de aldus door hen opgedane theoretische kennis over de beroepsregelen te laten testen alvorens hun toegang te verlenen tot de Tabel.

Het was de taak van de patroon aan zijn stagist die wetenschap bij te brengen. Het gebrek aan tijd, het

overvloedig werk en het gemis aan genoegzaam patroonaal bewustzijn van «Meester Adams jeune» zullen wel de oorzaak zijn geweest van «Ernest Staas»'s onwetendheid en van de overtreding van de beroepsregelen die ermede gepaard ging.

Het gemis aan professionele voorlichting kan nochtans de foutieve handelwijze van de stagist niet rechtvaardigen omdat hij nu eenmaal hadde moeten aanvoelen dat dergelijk onbesuisd optreden niet kon stroken met de waardigheid van de advocaat.

De advocaat is immers niet gerechtigd, in de uitoefening van zijn beroep, anders te handelen dan op de wijze en binnen de normen die hem door zijn strikte beroepsplicht worden voorgeschreven. Het is zijn taak «raad te verstrekken, overeenkomsten te bewerken en op te stellen, te pleiten, te transigeren en te verzoenen» maar nooit leent hij zich, elders dan in zijn kantoor of in het Gerechtsgebouw, tot welkdanige onderhandeling ook ten bate van diegene die op hem beroep doet. (23).

Voorzeker zal hij, in uitzonderlijke omstandigheden en bij hoogdringende, zijn cliënt, die wegens ziekte of hoge leeftijd in de onmogelijkheid is zich te verplaatsen, in dezes woning mogen opzoeken wanneer de hem toevertrouwde zaak dit onderhoud eist. (24). Maar in geen geval, zelfs niet wanneer het dringend en onmiddellijk belang van zijn cliënt daardoor zou worden gediend, kan worden gedoogd dat hij persoonlijk de tegenpartij aan huis zou gaan vinden om te trachten, door een discussie van man tot man, voor zijn cliënt een spoediger oplossing van het gerezen geschil te bekomen. (25). Zijn eigen waardigheid van advocaat en deze van de Orde waartoe hij behoort gebieden hem de tegenpartij in zijn kantoor te ontbieden en haar slechts daar of in het Gerechtsgebouw te ontmoeten om met haar over de hem opgedragen zaak te discussiëren.

De Orde mag niet dulden dat een harer leden, door dergelijke misplaatste en lichtzinnige voetstappen bij de tegenpartij, de kiesheid en de voorzichtigheid, de bescheidenheid en de gereserveerdheid, de nauwgezetheid en de gematigdheid, de eerlijkheid en de onafhankelijkheid, de loyaliteit en de goede trouw, alle die specifieke kenmerken van de voorbeeldige advocaat, zou in opspraak brengen en daardoor meteen het beroep zelf in diskrediet zou laten vallen bij diegenen die er noodzakelijkerwijze hun toevlucht moeten toenemen.

De ontwapende argeloosheid waarmede «Ernest Staas» zijn misstap beging en de naïeve rechtzinnigheid met dewelke hij deze fout liet publiceren, zouden alleszins een milde disciplinaire tussenkomst van de overheden der Orde hebben gewettigd, mede omwille van de zuivere bedoelingen die hem hadden bezielde.

Kan die mildheid zo groot zijn geweest dat zijn fout niet werd bekeurd? Of moet alléén de fantasie van de kunstenaar Anton Bergmann verantwoordelijk worden geacht voor de inbreuk op de beroepsregelen die door Meester «Ernest Staas» werd gepleegd?

* * *

Eenmaal de stagejaren voorbij, zou «Ernest Staas» zijn eigen advocaten-kantoor inrichten.

Hij vond zeer spoedig, recht over het Gerechtsgebouw, een duur maar wel-geschikt en goed-gelegen appartement, juist boven de winkel van «Monsieur Lefinaud, Tailleur de Paris, pour civil et militaire», wiens klatergouden vestimentaire kwaliteiten in het Frans, het Engels en het Duits het uitstalraam en de glazen deur van het gebouw ontsierden.

De bescheiden aanwezigheid van de jonge advocaat boven deze bonte winkel werd aan de voorbijgangers

gesignaleerd door de zwarte, omheen de huisbel gewaaierde letterkens van de vermelding «Sonner 2 fois pour M. E. Staas, avocat» en de introductie van de althans bij de aanvang zeer schaarse cliënten werd door «Monsieur Lefinaud» zelf waargenomen met de uitroep «Pour Monsieur l'Avocat, au premier!»

De vermelding van zijn naam en zijn hoedanigheid van advocaat naast de bel stemde overeen met de aan de Balie gedoogde gebruiken en de toevoeging van «Sonnez deux fois» zal het alléén bedoeld geweest zijn om de rechtzoekenden ervan te overtuigen dat niet de kleermaker «pour civil et militaire» van het gelijkvloers maar de advocaat op de eerste verdieping op hen wachtte om zijn juridische wijsheid aan de man te brengen. (26).

Nochtans moet de keus van dit appartement, dat wellicht een voordelig rendement kon laten verhoppen, op professioneel plan minstens als ongelukkig worden aangezien.

Voorzeker moet het een advocaat toegelaten zijn een kantoor te vestigen in een gebouw dat gedeeltelijk door anderen voor handelsdoeleinden werd ingericht, indien de erin uitgebate handel op zichzelf niet van aard is de waardigheid van het advocatenberoep in het gedrang te brengen en de door de advocaat betrokken plaatsen volledig afgescheiden zijn van de voor hun handel door derden aangewende vertrekken en door een afzonderlijke toegang kunnen worden bereikt. Een strengere regel zou immers de advocaat ertoe verplichten steeds in de praktijk een volledig gebouw alléén te betrekken en hem het recht ontzeggen zijn kantoor onder te brengen in een of ander appartement van de alom in de grootstad oprijzende flat-gebouwen waarvan de benedenverdieping veelal voor handelsdoeleinden wordt gebruikt.

«Ernest Staas» echter heeft zich vergist — en kwam also andermaal tekort aan zijn beroepsregelen — wanneer hij zich als advocaat heeft gevestigd in een gebouw, in hetwelk zijn eventuele cliënten, om zijn kantoor te bereiken, kennis moesten maken met de winkel van «Monsieur Lefinaud» en zich door deze moesten laten aanmelden, hetgeen bij hen wel degelijk de indruk kon verwekken dat «Monsieur l'Avocat, au premier» wellicht een onderafdeling was van de kleermakerszaak «Tailleur de Paris, pour civil et militaire» (27).

Deze onmogelijke verwantschap met het commerciële schijnt — althans bij de aanvang zijner loopbaan — niet veel invloed te hebben gehad op het zakencijfer van zijn kantoor, want de cliënten lieten op zich wachten.

De eerste lange maanden, die triestig voorbijschuiven en slechts worden afgebroken door het steeds-ontijdig opdagen van de vervaldag der verschuldigde huishuur, kent ieder jong advocaat.

Pas heeft hij met zorgvuldige fierheid in zijn povere kantoormeubeltjes de enkele verouderde rechtswerken geordend welke hij behield uit zijn universiteitsjaren, als vrolijk de huisbel een bezoeker aankondigt.

Allerhande bezoekers laten zich in die eerste maanden aanmelden: «*verkopers van rechtswerken, pianisten die een concert geven, schrijvers die hun eerste boek laten drukken, flaminganten met een intekenlijst, Joden met een nieuwe uitvinding, kooplieden in wijn juist uit Bordeaux aangekomen, ongelukkigen eindelijk die maar rechtaf een aalmoes vragen, arme duivels, die aan de bel trekken*» (28). Thans kunnen er worden aan toegevoegd: reizigers in stofzuigers en bureelbenodigdheden, verkopers van schrijfmachines en dicteerapparaten, venters met allerhande mogelijke en onmogelijke tuigen en voorwerpen die door het men-

selijk vernuft worden in het leven geroepen: allen, mensen die, om hun brood te verdienen, menen hun toevlucht te kunnen nemen tot de ledige beurs van de jonge advocaat.

Tot wanneer op een bepaalde dag, die even triestig was begonnen als al de andere, de eerste cliënt aan de deur komt kloppen. Dan gaat hij de nood aanvoelen van die simpele lui die hem de verdediging hunner armtierige belangen komen toevertrouwen.

Een «Verstraeten» en een «Vrouw Stuyck», die schamelen uit de achterbuurten die spijs alles Vlaams zijn gebleven, zullen de eersten zijn die in hun vunjige mizerie om raad en bijstand komen bij de nog schuchtere Vlaamse jonge man die het waagt in de officieel-Franse Brusselse grootstad advocaat te worden. Het zijn die sukkelaars die de eerste stenen leggen van zijn advocaten-praktijk.

Hun ellende laat hem vaak met onverholven heimwee terugdenken aan zijn nog maar pas voorbijgestudeerde jaren en aan de «*flamingantische geestdrift*» met dewelke hij in zijn «*studentenleven*» in romantisch enthousiasme, «*de ellende van Vlaanderen*» en «*het herstel der Vlaamse grieven*» voor ogen, «*een duizendste uitgave tekende der Vlaamse verzoekschriften, waarop evenmin acht wordt gegeven als op de negenhonderd negen-en-negentig voorgangers*». (29).

Thans echter staat hij in het werkelijk leven en leert, in de uitoefening van zijn beroep en in de geestesnood van zijn eerste cliënten, de wrange realiteit dier grieven kennen.

Zijn eerste officiële kennismaking met het gerechtelijk leven moest hem reeds zwaar ontgoochelen: zijn eedaflegging moest in het Frans geschieden.

De specifiek Zuid- en Noord-Nederlandse rechtsinstelling, waar de armen en de behoeftigen hulp vonden ter vrijwaring hunner rechten en die eertijds zo betekenisvol de «St-Ivo's-Kamer» heette, was thans omgedoopt tot «Le Bureau des Consultations gratuites», dan wanneer tot deze instelling precies voornamelijk hun toevlucht moesten nemen de sukkelaars van de steegjes en de krotten die hun voorvaderlijk Vlaams karakter het best hadden weten te bewaren.

En was het niet zijn eerste pleidooi in de zaak van het «Openbaar Ministerie tegen Plus en Stuyck» dat hem scherp de onrechtvaardigheid liet aanvoelen van de regel die wilde dat de rechtzoekenden alléén dan het Nederlands mochten gebruiken, wanneer de Rechter en het Openbaar Ministerie én de Advocaten terzake die taal kenden en dit hem de volslagen willekeur liet beseffen waarmede in de praktijk de Rechter het gebruik van het Nederlands verbood. (30).

Vooreerst kon hij geen voldoening vinden in de Wet van 17 augustus 1873 die, alléén voor de strafrechtspleging trouwens, theoretisch het Nederlands als voertaal voor de Rechtbanken der Vlaamse Provinciën voorschreef, maar in werkelijkheid de keuze van de gerechtstaal liet aan de betichte, keuze die veelal door de talenkennis van de Rechter en de advocaat werd beïnvloed.

Hoe schamper klinkt die waarheid in «Ernest Staas» dat «*er nog veel tijd zal verlopen, eer men aan vele jonge advocaten zal wijs maken, dat zij beter zouden doen in 't Vlaams te pleiten*»! (31).

Het heeft inderdaad nog ruim zestig jaren moeten duren!

* * *

Die eerste maanden van «*bittere verveling en sombere moedeloosheid*», tijdens dewelke hij zo weinig onmiddellijk-renderende arbeid kon presteren en die hem zo vaak diep ontgoochelden, bleven nochtans niet volledig onbenut.

Iedere morgen verliet de jonge advocaat de eerste verdieping bij «Monsieur Lefinaud» om, tussen de «*eerbiedwaardige zuilen van het Justitiepaleis*» door, in de tempel van het Recht te verdwijnen, op een der banken van een of andere gehoorzaal een bescheiden plaatsje uit te kiezen, er met nieuwsgierige oren te luisteren, met gretige ogen te kijken en zijn ontvankelijke geest te laten bevruchten door het wisselvallig verloop der debatten van de zaken die door andere, oudere of meer-begunstigde confraters werden behandeld.

Daar immers verwerft de advocaat de wetenschap welke de boeken hem niet kunnen leren.

Daar voelt hij hoe een pleidooi moet worden ingeleid; hoe het verhaal der feitelijke omstandigheden der zaak dient voorgedragen; hoe met behendigheid en orde het bewijsmateriaal moet worden gebruikt.

Daar verneemt hij op welke sublieme wijze een gevoelsargument kan worden gehanteerd, met welke waardige vaardigheid kan worden onderbroken, met welke snedigheid kan worden gereplikeerd en met welke openhartige stoutmoedigheid moet worden geredetwist.

Daar vat hij de overtuigingskracht en de uitwerking van een overrompelende slotrede.

Daar wordt hij — wat hij nergens anders kan bereiken — een kunstenaar van het woord. Daar leert hij pleiten! (32).

In die gehoorzalen van het Hof en van de Rechtbank leert hij ook zijn confraters kennen — die tegenstrevers in potentie — hun gebreken ontwaren en hun kwaliteiten waarderen.

Hij ontmoet er «*welsprekende, diepzinnige, voorzichtige, eerbare, eervolle, eerbare, eerloze en zelfs eerlijke advocaten; advocaten die scherp, stekend en bijtend spreken en andere wier woord als honig vloeit*».

Advocaten die met het onophoudend gemolenwiek van hun lange armen, hun geweldige stem en hun doorslaande woorden van hun tegenstrever verbrijzelen, maar er nooit in slagen een zaak te winnen; anderen die amper boven de pleitbank uitkomen maar, spijs hun bescheiden gestalte, in «*tedere en zoete tonen, met strelende gebaren en flemende blikken*» op elk ogenblik voor hun cliënt medelijden afdwingen; nog andere die, in eindeloze pleidooien, viermaal hetzelfde vertellen om zeker te zijn dat de rechter hun argumenten dan toch éénmaal zal hebben gehoord of die hun even-langdurend, kalm en gefluisterd betoog plots afbreken met donderende uitroepen die de rechtbank doen opschrikken, wat hen de gelegenheid geeft, precies op dat ogenblik van volledige aandacht, het zwaartepunt hunner uiteenzetting naar voor te brengen.

Hij hoort er woeste, geërgerde en gebelgde advocaten die hun nooit verminderde verontwaardiging om alles en tegen alles aan de rechter trachten mede te delen;

fijn-geestige, spitsvondige en eigenaardige advocaten wier verschijning op het van-nature-onbewogen gelaat van de rechter een glimlach tovert, maar tevens een vermelding waard is op het strafregister van hun cliënt;

stijve, ernstige en diep-geleerde advocaten, wier kennissen door het publiek niet worden gewaardeerd, naast soepel-geklede, in de salonwereld paraderende maar onwetende confraters die door voorspraak en bescherming steeds nieuwe zaken toegewezen krijgen (33).

Daar benadert hij echter ook de gedegen modeladvocaat naar dewelke hij met schuchter ontzag en vererende bewondering opkijkt; die hem, bij het verlaten der gehoorzaal, een goede, zachte maar wils-

krachtige hand om de schouder slaat en hem, door zijn aanmoedigend woord, doet vergeten dat: « een advocaat is een arme jongen, die lang studeerde, aan zijn Tante zeer veel geld kostte en ten laatste niet weet waartoe al die arbeid, al die opoffering dienden, en waar hij nu eindelijk goed voor is » (34).

Die goede confrater spreekt tot hem deze eeuwige bemoedigende woorden die één programma zijn en tevens de kracht inhouden om dit programma uit te voeren:

« Gij zijt advocaat geworden en hebt meteen het » schoonste aller beroepen uitgekozen.

» Hoewel de regelen en de gebruiken van ons beroep, » zelfs de taak welke wij vrijelijk hebben aanvaard, » worden aangevochten en, spijs de fouten en ge- » breken en wellicht de misbruiken, verbonden aan » iedere menselijke activiteit, blijven wij een waar- » borg voor het recht, een steun voor de vrijheid en » de verpersoonlijking van de onafhankelijkheid.

» De vrijheid die elke dag, zonder gerechtvaardigde » hoop op herstel, wordt aangevallen, ingekrompen en » in een of andere harer uitingsmogelijkheden ge- » broken, zal nooit volledig kunnen worden gedood » zolang wij bestaan, want wij zijn haar steun, haar » sterkte en haar verdediging en wijzelf zijn zonder » haar niet denkbaar.

» Van het Recht, dat magisch begrip, discreet en » ontastbaar maar niettemin reëel en evident, naar » hetwelk wij hunkeren met nooit voldane verwach- » ting, zijn wij de waarborg en zelfs, wanneer de » praktische rechtsbedeling, aan dewelke wij met de » inzet van al onze krachten onze volledige mede- » werking hebben toegezegd, dat recht slechts op » gebrekkige wijze vermag te benaderen, blijven wij er » onafscheidbaar aan vasthouden met een altijd jonge, » eeuwige hoop. Onze geesteskracht en levensdurf » bouwen de onafhankelijkheid waarvan wij iedere » dag tegenover allen opnieuw moeten laten blijken » in het bewustzijn dat wij alléén wat mogen ver- » wachten van onze eigen voortdurende, taaië arbeid » waarvan de late vrucht ons trouwens niet zal over- » leven.

» De advocaat, mijn jonge confrater, vervult een » uitzonderlijke, enig-verheven taak die op zichzelf » reeds zijn bestaan wettigt en noodzakelijk maakt.

» Hij staat de mens bij en verdedigt hem; hij ont- » ruikt hem aan zijn zorgen en bevrijdt hem uit de » klauwen van zijn gelijke; hij beschermt hem en » laat hem niet alleen wanneer de wrekende armen » der samenleving zich om hem heen snoeren.

» Het aangename en de nadelen van ons beroep, zijn » materiële voorspoed en zijn drukkende geldzorgen, » de vermaardheid of het onbekend-blijven, het wel- » slagen of de mislukking ener zaak, vermogen niet » onze liefde tot de arbeid te temperen, noch de wijze » te veranderen op dewelke wij ons werk volbrengen, » noch de vreugde te vernietigen welke wij in onze » arbeid vinden (35).

» Het advocaten-leven is één onafgebroken studie. » Studie van de dossiers, van het recht en van de » levende rechtspraak. Studie van de cliënt, van de » tegenstrever, van de rechter en van de mens.

» Studie van al wat de uitoefening van het beroep » raken kan: de kunst van de welsprekendheid, de » lessen van de belangrijke processen, de evolutie van » het maatschappelijk leven, de geschiedenis van de » mens en van het Recht.

» Studie van al datgene wat de geest verrijkt (36). »

* * *

In de loop van het gerechtelijk jaar, dat vandaag

op plechtige wijze voor ons, Vlaamse advocaten van de Balie bij het Hof van Beroep der hoofdstad, wordt geopend, zal het precies honderd jaar geleden zijn dat Meester Tony Bergmann zijn advocaten-loopbaan begon.

Het scheen ons niet overbodig te dier gelegenheid de heerlijke waarheden van ons beroep aan zijn « Ernest Staas, advocaat » te toetsen, en aan de ge- waardeerde aandacht van dit select gezelschap te herinneren.

En wanneer wij dan, over enkele jaren, moe van de zware dagtaak, op een avond in de eenzaamheid van ons kantoor zullen verwijlen bij « Een laatste Droom », een zachte hand op onze schouder zullen voelen en een geliefde zoete stem ons zullen horen toefluisteren dat ook onze kleine « Bertha niet vergeten had », zullen wij nog beter hebben gevoeld:

dat de stoeve arbeid van de advocaat steeds de lichtzinnigen heeft afgeschrikt maar de sterken heeft aangetrokken met vurige drift en hen heeft bekoord met de voldragen vrucht van het welslagen;

dat de liefde voor de studie en het plichtbewustzijn met hetwelk wij onze arbeid volbrengen, ons een edele voldoening liet verwerven;

en dat ten slotte, hoewel voorzeker niet allen slagen omwille van hun hoedanigheden, nooit in ons beroep een waar talent kon verloren gaan (37).

Verwijzingen:

- (1) Mr Leo Lindemans: Het Taalgebruik in Gerechtzaken, p. 17 in de Algemene Practische Rechtsverzameling.
- (2) Th. Coopman en L. Scharpé: Geschiedenis der Vlaamse Letterkunde van het jaar 1830 tot heden (1910).
- (3) Dr J.A. Goris: De Literatuur in Zuid-Nederland na 1830 in Dichterschap en Werkelijkheid, p. 285-286.
- (4) Dr J.A. Goris: idem..., p. 289.
- (5) Dr J.F.J. Heremans: Levensschets van Anton Bergmann.
- (6) W. Van Neylen & Kan. A. Vanden Dries: Geschiedenis der Nederlandse Letterkunde, p. 178.
- (7) Dr J.A. Goris: idem..., p. 289.
- (8) Dr Nicolaas Beets: Brief aan Anton Bergmann dd. 19.1.1874.
- (9) Dr J.F.J. Heremans: idem.
- (10) F. Timmermans: Tony Bergmann en Lier.
- (11) Zittingsblad van de 1e Kamer van het Hof van Beroep te Brussel dd. 11.5.1858.
- (12) F. Timmermans: idem.
- (13) Mr Thé Collignon: Initiation à la Pratique du Barreau, p. 22.
- (14) Anton Bergmann: Ernest Staas, advocaat: Het Geval van Mr Van Bittel.
- (15) Anton Bergmann: Ernest Staas, advocaat: De studie van Meester Adams jeune.
- (16) Anton Bergmann: Ernest Staas, advocaat: Het Dansfeest.
- (17) Mr Thé Collignon: Initiation à la Pratique du Barreau, p. 26-29.
- (18) Mr Jacques Isorni: Je suis Avocat, p. 17-18.
- (19) Mr Thé Collignon: Initiation à la Pratique du Barreau, p. 30-32.
- (20) Anton Bergmann: Ernest Staas, advocaat: Studie van Mr Adams jeune.
- (21) Anton Bergmann: Ernest Staas, advocaat: Het Werkmansboekje.
- (22) Anton Bergmann: idem.
- (23) Mr Pierre Vermeylen: Règles et Usages de l'Ordre des Avocats en Belgique, n° 1986.
- (24) Mr Pierre Vermeylen: idem, n°s 1807 en 1809bis.
- (25) Mr Pierre Vermeylen: idem, n°s 1975 tot 1978. Principiële Beslissingen van de Tuchtraad te Brussel: n° 704, 12.11.1945.
- (26) Mr Pierre Vermeylen: idem, n° 1787.
- (27) Mr Pierre Vermeylen: idem, n° 1807.
- (28) Anton Bergmann: Ernest Staas, advocaat: De eerste Bezoekers.
- (29) Anton Bergmann: Ernest Staas, advocaat: Uit het Studentenleven.
- (30) Mr Leo Lindemans: Het Taalgebruik in Gerechtzaken — A.P.R. — p. 17.
- (31) Anton Bergmann: Ernest Staas, advocaat: Het Openbaar Ministerie tegen Plus en Stuyck.
- (32) Mr Thé Collignon: Initiation à la Pratique du Barreau, p. 71-86.
- (33) Anton Bergmann: Ernest Staas, advocaat: De Advocatenwereld.
- (34) Anton Bergmann: Ernest Staas, advocaat: idem.
- (35) Mr Thé Collignon: Initiation à la Pratique du Barreau, 105-110.
- (36) Mr Thé Collignon: idem, p. 110.
- (37) Mr Jacques Isorni: Je suis Avocat, p. 31.

**Antwoord van Mr. Edg. Van Cauwelaert,
Voorzitter van het Vlaams Pleitgenootschap**

Mijn waarde Confrater, Meester Van Cauter, het is uwe grote verdienste, terug de aandacht van ons en het publiek te hebben gevestigd op dit prachtige boek van Tony Bergmann « Ernest Staas, advocaat ». Misschien gaat het hier niet om een wereldwerk, dat de internationale letterkunde heeft gemerkt en in nieuwe banen heeft gestuurd, maar, voor de zuid-Nederlandse cultuur, gaat het hier dan toch om een mirakeltje, dat het grote mirakel *Guido Gezelle* is voorafgegaan. Wanneer men dat boek op rijpere leeftijd herleest, dan kunnen wij niets anders dan de schrijver ervan grondig bewonderen. Hij heeft het niet nodig geacht een « sterk verhaal » te schrijven, of abnormale mensen te laten akteren, zoals zovele moderne litteratoren doen, in de hoop, dat hun uitzonderlijk onderwerp de lezer ook uitzonderlijk zou beïnvloeden. Hij toont ons de mens van 1850 tot 1870, maar dan deze mens die gij precies nog terugvindt in 1957. Nu kan de hele wereld veranderd zijn, de levensstandaard vertienvoudigd en de wetenschap verhuisd van de wereld naar de maan, maar typen als Tante uit het Pannenhuis, Meester Adams Jeune, Mademoiselle Angèle en Juffrouwen Plus en Stuyck, zullen altijd bestaan.

De grote verdienste van Tony Bergmann ligt er in, deze personages te hebben getekend niet in wat zij uitzonderlijk hadden, maar in hun algemeen menselijke trekken, zodat elkeen bij het lezen, nu bijna honderd jaar nadien, zijn eigen tante erkent, Mr Adams Jeune in het Paleis tegen het lijf loopt, en Plus en Stuyck te verdedigen krijgt.

Voor ons, advocaten te Brussel, heeft het boek van Tony Bergmann echter een speciale aantrekkelijkheid. Het schildert ons bepaalde facetten van het Brusselse paleisleven rond de jaren 1870 en laat ons toe een vergelijking te maken tussen de toestanden van die tijd en de huidige.

Het is uwe verdienste, geachte Confrater, meer speciaal deze karakteristiek van het boek te hebben onderlijnd. U hebt het gedaan op een meesterlijke wijze, objectief zoals het een advocaat past, en U hebt slechts het koude wetenschappelijke verlaten, om op warme wijze de lof van uw eigen beroep te zingen. U hebt sancties uitgesproken tegen Ernest Staas die misschien, met een groot en warm hart, maar daarom niet minder effectief, de beroepsregels heeft overtreden, doch U hebt er ook geëist tegen Mr Adams Jeune, wiens onverschilligheid tegenover zijn stagiaire, aan de basis van deze overtredingen ligt. U zijt het figuurlijk bureel voor kosteloze rechtspleging gaan onderzoeken in 1870, zoals U dit enkele jaren terug, de facto, hebt gedaan, en U zijt tot het besluit gekomen, dat ook op dat punt in de grond zeer weinig veranderd is, noch in de manier van procederen, noch in de kwaliteit van de cliënteel aldaar. Ten slotte hebt U een paar ogenblikken uitgewijd over de manier van pleiten, zoals dit in 1870 werd gepratiseerd door onze diverse confraters, Mrs Steenberg, Jolibois, Trekkers, Slagers, Wiljaert e.a.

Rekening houdend met de korte tijdsduur U toegemeten, zijt U perfect geweest. Kritiek, en dit is dan toch de rol van de Voorzitter van deze vergadering, is praktisch onmogelijk. Ik denk niet dat ik U betere lof kan toespreken.

U zult echter met mij akkoord gaan om te zeggen, dat U niet volledig zijt geweest en dit zal dan mijn

kritiek zijn, dat ik op mijn beurt gedurende enkele ogenblikken het boek « Ernest Staas » onder de loupe neem.

Een paar overwegingen zijn mij bij het lezen van dit boek scherp in de geest gebleven. De eerste en de voornaamste blijft zeker, dat ons beroep de laatste honderd jaar, en dit niettegenstaande een wereld die sinds die tijd volledig in omwenteling is, zowel op sociaal als economisch en wetenschappelijk gebied, ongeveer hetzelfde is gebleven.

Ons professioneel leven begint nog altijd met een stage gedurende dewelke de jonge advocaat, verondersteld is de praktijk ervan, bij een patroon te leren. Men heeft goede en minder goede patronen, ten dien tijde, en nu nog. Weliswaar moeten de jonge stagiaires nu niet meer pennen scherpen, sigaren-topjes afknippen en moustachen zwarten, zoals Tony Bergmann beweert te hebben moeten doen, maar dat vindt zijn oorzaak in het verdwijnen van de ganzepennen, de sigaren en de knevels.

Bovendien moest de jonge advocaat te dien tijde evenals nu, lange jaren wachten, alvorens hij zich een zelfstandig inkomen en bestaan kon verzekeren.

Tony Bergmann spreekt ons in een hoofdstuk over het Bureel voor Kosteloze Rechtsplegingen, waar een oudere confrater, na het probleem te hebben onderzocht, de zaken aan een stagiaire toevertrouwt. Zouden wij een andere definitie kunnen geven van het huidige Bureel voor Kosteloze Rechtspleging? Zelfs het publiek aldaar is niet gewijzigd: huwelijks-moeilijkheden, sociale conflicten, botsingen tussen buurvrouwen en het nastreven van ingebeelde rechten, zijn nog altijd schering en inslag in deze instelling.

Zelfs de manier van pleiten te dien tijde en nu schijnt weinig gewijzigd te zijn. Wij kennen allemaal tussen onze confraters deze die « elke beweegreden ten minste drie keer — eens voor iedere rechter » herhaalt; een Mr Slagers die zijn pleidooi stil en slepend begint, maar op het essentiële punt donderend losbarst; een Mr Laarman die « verontwaardigd (is) in het begin, verontwaardigd in het midden, (en) verontwaardigd op het einde »; een Mr Delplanque die stijf is als een paal, tussen advocaten aangezien wordt als een diepgeleerd man, maar door het publiek niet wordt gewaardeerd; een Mr Delporte, buigzaam als een riet, gekleed naar de laatste mode en met een mooie carrière voor zich; een Mr De Volder die aan de universiteit geen uitstekende talenten bezat, maar die toch als jong advocaat reeds een grote cliënteel verwierf; elk pleitte toen naar zijn persoonlijke aanleg, zoals dit thans nog altijd gebeurt.

Ten slotte, hoe kunnen wij enige verandering vinden in de sociale gedragingen van de advocaat van 1870 tegenover de huidige, wanneer wij de tekst van Ernest Staas lezen: « *Wilt gij thans een ander oogpunt kiezen om de advocaten te beoordelen, de politiek b.v. ? — daar is de verscheidenheid niet minder bont. Alle kleuren zijn vertegenwoordigd op de balie, van het donkerste zwart tot het vurigste rood, van het zuiverste wit tot het sterkste bruin* ».

En verder: « *De andere standen kan men min of meer rangschikken: de advocaten ontsnappen aan alle klassifikatie, trotseren elke katalogering* ».

En zo gaat Tony Bergmann verder met ons de advocatenwereld van zijn tijd te tekenen, soms speels, soms ook met een wrange glimlach, zo b.v. wanneer

hij zegt: «*De advocaat is een wezen dat pleit, alhoewel er meer advocaten zijn die nooit pleiten*».

Of verder: «*Er bestaan advocaten die Minister worden, zelfs Minister van Openbare Werken: een advocaat is voor alles bruikbaar; doch er bestaan veel meer advocaten, welke hun leven slijten met de openbare werken kosteloos te bezichtigen*».

Dachten wij allen niet dat in 1870 alle advocaten economisch sterk waren?

Wij kunnen dus tot het besluit komen dat de uitoefening van ons beroep sinds 1870, ook in zijn gebruiken, niet zoveel veranderd is.

De vraag die zich echter stelt is, waaraan deze stabiliteit is toe te schrijven? Is het aan een overdreven conservatisme, aan een gebrek aan aanpassingsvermogen, aan een gemis aan werkelijk begripen van de wijzigingen die zich in de maatschappij voordoen? Of is het werkelijk omdat de advocaat in de maatschappij een zo uitzonderlijke positie inneemt, zo uitsluitend ten dienste staand van het individu, zijn vrijheid en zijn recht, dat de evolutie van de laatste honderd jaar, nl. het onderlijnen van het belang van het kollektieve, op dit beroep geen vat heeft, integendeel, de noodzakelijkheid van het beklemtonen van het individuele nog meer accentueert? I.a.w. heeft dit beroep door de loop der eeuwen heen, een zo hoge graad van rijpheid van opvatting en van organisatie bereikt, die moeilijk in zijn essentiële punten nog te verbeteren is? of staat het stram en stroef als een zuil op een verouderd standpunt, op gevaar af door de huidige sociale stromingen te worden omvergegooid?

Het is een onbetwistbaar feit dat in de loop der laatste decennia, het belang van de groep veel meer gaat primeren, tegenover dit van de enkeling; dat de verdediging tegen de menselijke kwalen, zo weinig mogelijk individueel wordt aangepakt, maar integendeel kollektief wordt georganiseerd. De rampen die het individu vroeger te vrezen had, als: ziekte, ouderdom en gebrek aan werk, zijn nu uitgeschakeld voor het individu zelf, omdat de gemeenschap ze voor hem draagt. Niet alleen de kwalen van het lichaam, maar zelfs deze van de geest tracht men door kollektieve en algemeen geldende wetten en besluiten te bestrijden. Denken wij aan het algemeen verplicht onderwijs, aan de urbanisatie, die niet alleen een gezonde, maar tevens een esthetisch verantwoorde woningbouw op het oog heeft, aan de door de staat, aan het publiek aangeboden kunstmanifestaties, b.v. door radio, televisie, enz. . .

Deze en vele andere innovaties der laatste vijftig jaar waren nuttig en noodzakelijk.

Tot hertoe echter heeft de kollektiviteit nog niet gepoogd de rechtszekerheid van het individu zelf te organiseren en met reden. Deze toestand zou inderdaad het einde betekenen van de individuele vrijheid. De kollektiviteit, die de rechten van het individu tegen zichzelf zou gaan verdedigen, is een begrip dat kontradiktorsch is in se. Er kan van geen echte verdediging sprake zijn indien de verdediger niet als vrij man en beschermd door een grote immuniteit, het individu aan de greep van de gemeenschap kan ontrukken.

De roeping van de advocaat ligt dus bij het individu in zijn strijd tegen de gemeenschap of in zijn strijd tegen de andere individuen. Deze roeping zal altijd dezelfde blijven, doch zal juist acuter noodzakelijk zijn in tijden waarin de kollektiviteit meent voorrechten te kunnen doen gelden tegenover de enkelingen, ook al wordt dit met de beste bedoelingen gedaan, om het algemeen welzijn te verzekeren. Het ideaal van

de advocaat verandert dus niet en hij is en blijft zoals Stafhouder Collignon schreef: «*De waarborg van de vrijheid, de stut van het recht en de verpersoonlijking van de onafhankelijkheid*».

De huidige organisatie van ons beroep dagtekent uit de periode van de verheerlijking van het individualisme, de 19e eeuw. De periode waarin, theoretisch althans, de rechten van het individu het best waren gewaarborgd. Geen wonder dus dat dit beroep op individualistische leest is geschoeid en het alle inmenging van buitenuit in de uitoefening ervan schuwt en mijdt. Niemand kan een advocaat gebieden, hoe hij de verdediging van zijn cliënt zal waarnemen, hoe hij zijn kabinet zal inrichten, waar, wanneer en tegen welke voordelen hij zal werken. Deze absolute onafhankelijkheid wordt nauwelijks getemperd door een vrij aangenomen toezicht van een tuchtraad, die alleen tegen de misbruiken optreedt.

Deze individualistische opvatting van de organisatie van ons beroep wordt door de advocaat zelf het best aangevoeld. Hij kan en mag geen misbruik maken van de meeste zekerheden die het vast dienstverband, samen met de afhankelijkheid van een patroon, meebrengen. Hij kan zich niet als individu meten, op gebied van materiële uitrusting, met grote maatschappijen die kollektief groot kapitaal inzetten en dit door kollektieve publiciteit doen renderen; hij kan zijn verantwoordelijkheid niet wegmoffelen tussen deze van vele andere van de groep met en voor wie hij zou werken. Hij moet deze zelf en persoonlijk volledig dragen.

In de huidige maatschappelijke toestanden is het beroep van de advocaat bijna een anakronisme geworden. Hijzelf voelt zich onwennig in de golfvloed van wetten en besluiten die hem overspoelt, wetten die alles op algemene en gemeenschappelijke wijze trachten te organiseren. Hij voelt zich bijna onbekwaam met zijn beperkte individuele middelen de rol te vervullen die hem is toegemeten, nl. de verdediging van al dezen die onder deze gemeenschappelijke pletrol worden verpletterd.

Zal de individualistische organisatie van ons beroep kunnen weerstaan aan deze stroming van kollektief denken en werken die thans de wereld overspoelt? of zal men een oplossing vinden die verzoening brengt tussen beide, de persoonlijke inspanning en het georganiseerd werken? Het zal niet gemakkelijk zijn een formule te vinden die enerzijds de vrijheidzin van de advocaat eerbiedigt en hem anderzijds het voordeel van de kollektieve inspanning voorbehoudt. Er ligt inderdaad een soort tegenstrijdigheid tussen beide, want kollektieve inspanning onderstelt in zekere zin het verloochenen van een deel van de eigen persoonlijkheid.

* * *

Wat bij mij eveneens is blijven nazinderen, is de klacht van Tony Bergmann, na het hoofdstuk over Plus en Stuyck, die hij zich met een zucht laat ontvallen: «*Er zal nog veel tijd verlopen, eer men aan veel jonge advocaten zal wijs maken dat zij beter zouden doen in het Vlaams te pleiten*».

De schrijver van «*Ernest Staas*» was niet de enige die in deze periode de wens uitte een Vlaamstalig rechtsleven tot stand te zien komen. Zelfs Franssprekende confraters, en niet van de minste, kwamen voor de stelling uit, dat het niet gezond was, dat Vlaamse mensen de waarde van het pleidooi van hun advocaat moesten meten aan de lengte ervan. De kwaliteit ervan konden zij inderdaad niet meten, daar zij de taal waarin het werd uitgesproken niet begrepen. Reeds rond de jaren 1890 kristalliseerde deze

verzuchting zich tot een werkelijkheid, nl. het stichten van het Vlaams Pleitgenootschap, organisatie die door huidige vergadering haar 67e werkjaar opent. Het was inderdaad op 20 juni 1891 dat de eerste plechtige zitting plaats had onder voorzitterschap van Mr J. Van der Linden, volksvertegenwoordiger, en het erevoorzitterschap van Mrs Edmond Picard en Victor Jacobs, staatsminister.

Het was Mr Edmond Picard die op deze startvergadering, in tegenwoordigheid van de Minister van Justitie, Mr Lejeune, de rede hield en Mr Camille De Jaer, toenmalige voorzitter van de Jeune Barreau en later stafhouder, bracht in het Nederlands de groet van de Franssprekende confraters.

Karakteristiek is het op te merken dat tussen de stichters van het Vlaams Pleitgenootschap heel wat Franssprekende confraters te vinden zijn. Het ledenaantal bedroeg alsdan 96 en steeg alras tot 140, wat ons kan doen besluiten dat meer dan de helft der leden Franssprekenden waren, die nochtans allen de noodzakelijkheid van een Nederlands rechtsleven, onderschreven.

Op de eerste openingsvergadering van 11 november 1891, waarop de toenmalige stafhouder Mr Huisman, het woord nam en de «onloochenbare noodzakelijkheid» van het Pleitgenootschap erkende, werd de openingsrede gehouden door Mr P. Gisselaire met als onderwerp «Over de oorsprong van de Vlaamse taal, en haar invloed op het esthetisch, moreel en godsdienstig gevoel van het ras».

Het is in 1893 dat onze huidige erevoorzitter Mr William Thelen, toen nog stagiaire, voor het eerst lid werd van het bestuur. Hij zou het zijn die 10 jaar later, in 1903, het eerste pleidooi in het Nederlands zou houden.

In 1905 werd de openingsrede in het Nederlands gehouden door Mr Pholien, de onlangs overleden en diepbetreunde ere-Prokureur-Generaal van het Hof van Beroep te Brussel, met als onderwerp «Het gebruik der Nederlandse taal in het oude Prinsbisdom Luik».

In 1906 was het een andere Franssprekende, nl. Mr Richard, overleden als advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie, die de openingsrede houdt in het Nederlands, met als onderwerp «Herhaling in het Strafrecht».

En zo volgen de sprekers elkaar op, veelal Vlaamsgezinden en soms Franssprekenden, maar allen ervan overtuigd dat de verdediging van de enkeling, die een menselijk persoon is, met verstand begaafd, niet moest gebeuren buiten hem om, in een taal die hij niet verstond, maar met hem en door hem, in zijn eigen taal.

Het zou nog 60 jaar duren, na het verschijnen van het boek van Tony Bergmann, vóór er een algemene taalwetgeving op het gerecht tot stand kwam, en dit tegen de wil en tot grote ontsteltenis van heel wat mensen die er nochtans een zeer hoge opvatting over de rechtsbedeling op nahouden.

Deze wetgeving was en is nog gebrekkig en leidt bijzonder in de Brusselse agglomeratie, tot soms uitzonderlijke en tegenstrijdige privé-gevallen. Zij is nochtans in haar essentie gezond en niet méér gebrekkig dan vele andere wetten; zij is in elk geval een zegen voor de Vlaamse bevolking van deze contreyen, die door honderd jaar achteruitzetting op alle gebied, nog niet geleerd hebben zelf hun taal op dit terrein te doen eerbiedigen en daardoor hun heiligste belangen te beveiligen.

Dit is dan toch een gelukkige verandering die sedert 1870 is ingetreden.

Geachte confrater, Mr Van Cauter, ik sta natuurlijk aan dezelfde kritiek bloot als U; ook ik ben niet volledig geweest; er valt over het boek van Tony Bergmann nog zoveel te zeggen, nog zoveel commentaar zou men er kunnen aan vastknopen: men zou de sociale toestanden van die tijd kunnen bestuderen, zoals ze geschetst worden in de hoofdstukken: «het werkmansboekje», de «vriendschappelijke eigenaars» en het «dansfeest»; men zou de eeuwig gelijke cliëntentaliteit kunnen afschilderen van Mie Goebloed en de Juffrouwen Plus en Stuyck en men zou kunnen uitweiden over de verheven opvatting van de schrijver, die, hoe oneerbiedig zijn schets tegenover zijn confraters ook was, op het einde van zijn boek eenvoudige woorden vindt om van zijn beroep een roeping te maken boven vele andere verheven.

Laten wij dankbaar zijn dat Tony Bergmann, onze confrater, ons een kunstwerk schonk dat bijna honderd jaar na het verschijnen, nog zoveel stof biedt tot meditatie en ons nog zoveel verheven kunstgenot verschaft.

Rede van Mr. E. Van Pé, Stafhouder der Balie van Brussel.

Geachte confrater,

Ik beken dat ik me lang heb afgevraagd welke juist de bijzondere hoedanigheid was waarvan U blijk hebt gegeven tijdens deze academische zitting, die een nieuwe uiting is van de ijver van het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel.

Zijt U alleen de redenaar, die vóór ons in een bont gekleurde dyptiek, de geest hebt doen herleven van Anton Bergmann, de schitterende advocaat, maar ook de humanist, die tevens bij gelegenheid historicus en letterkundige was; de redenaar die heden voor ons ook de figuur heeft doen herleven van zijn geestelijke zoon, Ernest Staas, waarvan men zich trouwens mag afvragen of zijn leed en vreugde niet eenvoudig die zijn geweest welke de eerste in het uitoefenen van het beroep van advocaat gekend had en die hij in zijn romantisch proza van 1870 heeft weten te beschrijven.

Was dan uw enig doel ons te bekoren door de herinnering aan een werk dat een belangrijke plaats

innam in de Nederlandse letterkunde, zodat het in meerdere vreemde talen vertaald werd.

Of zijt U ook soms, geachte confrater, kandidaat voor die benijdenswaardige functie, die de Brusselse Balie in haar schoot heeft ingericht, namelijk die van nederlandstalig professor in de beroepsregelen.

Ik geef hier volgaarne toe dat, moesten zij die voor het ogenblik deze eer aanvaard hebben, ertoe komen te wensen hiervan te worden ontlast, de Stafhouder te Brussel; bij het herlezen van uw rede, geen aarzeling zou ondervinden bij het kiezen van hun opvolger.

Ik denk immers aan die stagiaire waarvan U de drie hoofddeugden als volgt hebt beschreven: «Het geduld, dat toelaat dieper te begrijpen, en spoediger te vorderen; de moed, die de ontgoocheling en de vermetele verwachting uitsluit; het betrouwen, dat hoop schenkt in de toekomst en de wil scherpt naar het welslagen».

Ik hoor U nog de lof uitspreken van onze instellingen van gerechtelijke bijstand «waar de liefdadigheid zo vindingrijk is, de toevluchtsoorden zo talrijk geopend voor het verlaten kind, de lijdende man, de afgeleefde grijsaard...».

Wat dan gezegd van het portret dat U hebt geschilderd van hen die, reeds tot het meesterschap gekomen, de jongeren onderwijzen in die essentiële deugden die ze tot de hunne zullen moeten maken.

Ik zie opnieuw de typen vóór mij: «Welsprekende, diepzinnige, voorzichtige, eerbare, eervolle, eerloze, wier woord als honig vloeit».

Zijt U ook soms niet een criticus vol diplomatie wanneer U, zoals Bergmann het gedaan had, de figuur hebt doen herleven van die patroon, tot wie de Stafhouder in functie vermaningen had dienen te richten gaande van de eenvoudige informatie tot de disciplinaire instructie van ambtswege: het triestig beeld van Mr Adams Junior, die weliswaar dag en nacht doorwerkt, zonder ontspanning, zonder vacantie, maar die zo hovaardig is dat hij enkel zich zelf betrouwt, zo sadistisch dat hij door zijn medewerkers lange nota's laat opstellen zonder ze zelfs te lezen, en die zo unfair is dat hij de eer van het patroonerschap aanvaardt doch er de last niet van dragen wil.

Of zijt U ten slotte een humorist, een scepticus, waar U aan Mr Ernest Staas verwijt zijn advocatenkantoor bij de goede heer Lafinaud te hebben gevestigd, die Parijse kleermaker verdwaald te Mechelen, en waarvan de geschiedenis ons niet vertelt wie van de huurder of de verhuurder hierbij het meest baat wist te vinden of schade moest ondergaan.

Wie immers zou durven bevestigen dat zeer goede klanten van de heer Lafinaud zijn aantrekkelijke handelszaak niet zijn gaan vermijden, verschrikt bij het zien van een advocatenplaat die hen de ontmoeting kon doen vrezen met allerlei misdadigers, de onzure cliënten van Mr Ernest Staas.

U zijt sarcastisch, in een tijd nochtans waar de privé-woningen meer en meer worden verlaten en uit onze steden verdwijnen, zodat de meest eerbiedwaardige advocaat er toe gebracht wordt zijn kantoor in de ene of andere monsterachtige building te vestigen, tussen een up to date salon voor dames-coiffure en dit van een Chinese pedicure, specialist in even orthopedische als pijnloze verzorging.

Treffend contrast tussen dit beeld van een kalm en rustig leven en onze hedendaagse koorts.

Welke patroon zou er nu nog aan denken met zes of zeven zijner stagiaires leerrijke morgenwandelingen te ondernemen zoals dit vroeger gebeurde.

Deed hij zulks te voet dan zou hij gevaar lopen ze alle zeven, en zichzelf erbij, in een akelige dood te storten, in de ene of andere gapende kuil van de Brusselse bouwerken, want wij moeten niet vergeten dat die juristen meer aan hun zaken zullen denken dan aan de gevaren die hen bij iedere stap belooeren.

Met mij af te vragen of U redenaar of candidaadeontoloog, critisch, humoristisch of misschien zelfs anachronisch zijt, heb ik eigenlijk, zo meen ik, reeds even vele hoedanigheden vermeld als ik vragen heb gesteld.

Uw rede was degelijk en U wist ons te bekoren; U schilderde getrouwe portretten; U sprak een bijzonder voorname taal.

Ware het nochtans niet mogelijk geweest een stap verder te gaan en ons niet slechts uit te beelden wat een advocaat in het verleden was, maar daarbij nog

aan te duiden wat Mr Ernest Staas in de toekomst zal behoren te zijn.

Zoveel problemen bekommeren de Balie heden ten dage.

Zij stelt met verbazing vast hoe een belangrijke cliënteel zich van haar verwijderd.

Menige grote onderneming keert de Balie beslist de rug toe, om in haar eigen schoot een juridische dienst in te richten.

Anderen verenigen zich met het oog op de verdediging van hun beroepsbelangen, en stichten centraliserende organismen die al hun juridische problemen oplossen.

De fiduciaires hebben zich triomfantelijk het praktisch monopolie weten te verzekeren van de consultatie in zake fiscaal- en vennootschapsrecht.

Zelfs waar geschillen ontstaan geven de pleiters er de voorkeur aan het geding aan technici te onderwerpen die scheidsrechterlijk de zaak uitsluitend in billijkheid zullen beslechten.

De uitzonderingsrechtsmachten vermenigvuldigen zich. Ze laten aan eenvoudige volmacht dragers toe vóór hen te pleiten.

We hadden U graag horen zeggen hoe Mr Ernest Staas morgen zou moeten zijn.

Dit is dan ook het ogenblik, meen ik, om de Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België te loven, die zich reeds om dit probleem heeft bekommerd.

In een merkwaardig verslag heeft zij een reeks hervormingen voorgesteld.

Reeds vóór haar hebben de «Annales de droit et des Sciences politiques» het probleem aangesneden met de publicatie van de verslagen over deze vraag uitgebracht door de heren Professoren Van Dievoet en Vandeputte, en van een lezing gehouden door Mr Karel Van Baarle, oud-voorzitter der Vlaamse Conferentie te Antwerpen.

Het Bulletin van de Klasse der Letteren vermeldt ook dat de Heren Professoren Haesaert, Dabin, Barzin, Severyn, De Page, Harsin en Wigny een gedachtenwisseling hadden over deze belangrijke vraag.

De Heer Professor Henri Simont tekende in een rede vóór de Vereniging der oudstudenten in de rechten van de Universiteit te Brussel protest aan tegen de vervorming van het huidig universitair onderwijs ten nadele van de algemene vorming en cultuur.

Dan is er ook nog het feit dat anderen wensen dat de stage ten minste een school weze van complementaire professionele aanpassing.

Daar is ook het feit dat de advocatuur op vele gebieden zware vergissingen heeft begaan.

Het fiscaal recht werd verwaarloosd.

Bij gebrek aan voldoende kennis is de advocaat niet meer in staat de incidenties er van, in de contracten die hij opstelt, klaar in te zien.

De advocaat, individualist, eenzaam werker, hoofdzakelijk bekommerd om zijn taak ter zitting, volgt met grote moeite de evolutie der wetgeving en is niet meer bekwaam om dadelijk een vraag om advies te beantwoorden.

Het raderwerk roest.

De machine draait nog, maar veel te vraag.

Wie onder ons beschikt over een voldoende organisatie om te bereiken dat, gedurende twee of drie dagen, waar het moet, de jurist ter beschikking staat van de cliënt en op bevoegde wijze deel neme aan de delikate discussie van een contract of van statuten,

en om de dagelijkse intieme raadsman te zijn van de belangrijke zakenman.

Zullen wij nog consultaties geven ?

Zullen we eenvoudig pleiters worden, die slechts, en dan nog zeer zelden, in een laat stadium tussenkomen, wanneer het kwaad reeds gebeurd is ?

Wij konden wensen, geachte confrater, dat U verder zoudt gegaan zijn, en dat U met het door U hier getoonde talent, de hervormingen hadt besproken die zich opdringen.

Wij moeten wensen, Mijnheer de Voorzitter, dat U, in enge kring, in de schoot van uwe conferentie, een debat zoudt inrichten dat de toekomst zelf van ons beroep als voorwerp zou hebben.

Maar, misschien, Mr Van Cauter (en dit is de

laatste vraag die ik zal stellen) zijt U eenvoudig een dichter, gevoelig voor de bekoring van de evocatie ener advocatenloopbaan die zich voordeed in het historische Mechelen, in de schaduw van de Sint-Romboutstoren, in het melancholische Paleis van Margaretha van Oostenrijk.

Indien U slechts een dichter zijt, dan wist U ons te charmeren, en wij behouden van uw Anton Bergmann een aandenken dat er ons wellicht toe zal brengen U te beloven eerstdaags die andere onder zijn werken te herlezen : het leven van Brigitta en van Mariette de Schone. Wij zijn fier over uw geschriften, vol vertrouwen in de door U voorgestane gedachten en in de toekomst der Vlaamse cultuur ter ere van dewelke U deze inspanning hebt gedaan.

Huldiging van Prof. Fernand Collin

Zoals wij het in een van onze vorige nummers hadden aangekondigd heeft op zondag 11., 8 december, in de Universiteit te Leuven, een grootse huldiging plaatsgehad van Prof. Fernand Collin, ter gelegenheid van zijn zestigste verjaardag. Prof. Collin is een van de medestichters geweest van het « Rechtskundig Weekblad » en is steeds lid gebleven van onze beheerraad en het is dan ook vanzelfsprekend met een groot enthousiasme dat het « Rechtskundig Weekblad » aan deze viering deelnam. Niemand heeft trouwens meer dan Prof. Collin een oprechte huldiging verdiend, wegens de reusachtige diensten die hij heeft bewezen aan de Vlaamse cultuur en aan de Vlaamse economie.

Het was de bedoeling van het uitvoerend comité dezer huldiging een Fernand Collin-prijs te stichten die periodiek zou worden uitgereikt om de verdiensten te erkennen van een werk in het Nederlands opgesteld door een afgestudeerde van een der hogere onderwijsinrichtingen van het land, op het gebied van het economisch en financieel recht.

Wanneer om 10.30 u. de gevierde, met Mevrouw Collin en zijn familie, zijn intrede deed in de promotiezaal der Leuvense Universiteit, was deze ruime zaal volledig gevuld met een zeer voornaam publiek, waartussen wij de meest vooraanstaande figuren erkenden zowel uit de wereld der wetenschap als uit deze der economie. Zijne Excellentie Monseigneur Van Waeyenbergh, rector magnificus der Universiteit, en talrijke professoren waren in toga aanwezig.

In de eerste plaats werd het woord gevoerd door Prof. R. Vandeputte, voorzitter van het uitvoerend comité. Hij zette de redenen uiteen welke de vele vrienden van Prof. Collin er toe gebracht hadden deze huldiging op getouw te zetten. De Heer Fernand Collin heeft inderdaad niet alleen de grootste verdiensten weten te verwerven als hoogleraar en als wetenschapsman, doch hij is er in geslaagd in de economische en financiële wereld van dit land aan de Vlamingen een vooraanstaande positie te doen innemen, die hun in het verleden steeds ontzegd was geworden. Door dit te verwezenlijken heeft hij in de Vlaamse beweging een rol vervuld waarvoor de Vlaamse gemeenschap hem steeds in de hoogste mate dankbaar zal blijven.

Na nog gewezen te hebben op vele van de menigvuldige prestaties van Prof. Collin kondigde Prof. Vandeputte aan dat de inschrijving voor de stichting van de Fernand Collin-prijs een uitzonderlijk succes was geworden en er werd door de schatbewaarder van het uitvoerend comité aan de jubilaris een check over-

handigd van 1.500.000 fr. als kapitaal voor deze stichting. Dit heuglijk nieuws werd met een storm van toejuichingen begroet en Prof. Vandeputte besloot zijn rede met er op te wijzen dat, gezien het hoge bedrag van de prijs die zal kunnen toegekend worden, het behoort dat de jonge Vlaamse geleerden, die om die prijs zullen dingen, wetenschappelijk werk zouden voorbrengen dat in verhouding zal zijn met de uitzonderlijk hoge beloning die hun inspanning zal bekronen.

Na Prof. Vandeputte sprak Prof. Dr. P. Thuysbaert, decaan van de faculteit der rechtsgeleerdheid te Leuven. Hij stelde vooral de verdiensten in het licht van de Heer Collin als professor in het strafrecht en in het zeerecht, waardoor een uitgebreide schaar beoefenaars van de wetenschap gevormd zijn geworden. Hij wees op de wetenschappelijke geschriften van de jubilaris en op de grootste diensten die hij bewezen heeft aan de Leuvense Alma Mater.

Namens de buitenlandse vrienden van de gevierde werd het woord gevoerd door Prof. Pompe, hoogleraar in het strafrecht aan de Universiteit te Utrecht. Hij weidde vooral uit over de betekenis van Prof. Collin als criminalist en wees op de grote waarde van zijn academisch proefschrift, dat handelt over de Italiaanse strafrechtsgeleerde Enrico Ferri, en van zijn voortreffelijk leerboek van het Belgisch strafrecht. Zo terecht wees de spreker er op dat uit dit uitmuntend werk niet alleen rechtsgeleerdheid bleek, doch vooral rechtswijsheid.

Prof. Pompe sprak verder nog de lof van Prof. Collin als Vlaming en als katholiek-humanist.

Het woord werd nog gevoerd door de Heer F. Puisse-Baeyens, voorzitter van de Association belge des banques, die, in een Franse rede, Prof. Collin huldigde als econoom en financier en als leider van de grote bankinstelling waarvan hij het voorzitterschap van de beheerraad waarneemt. De spreker deed uitschijnen welke reusachtige vlucht deze bankinstelling onder de leiding van de Heer Collin had genomen, welke gelukkige initiatieven door hem werden verwezenlijkt en welke grote menselijke hoedanigheden de jubilaris kenmerken. Hij bracht aan Prof. Collin een diepgevoelde hulde namens de wereld der economen en financiers, in dewelke de gevierde de hoogste waardering geniet.

Tot slot sprak Zijne Excellentie Monseigneur Van Waeyenbergh namens de Leuvense Universiteit en in een rede vol gevoel wees hij op de uitzonderlijke hoedanigheden van de hoogleraar en op de brede

humanistische geest van de mens, die een voorbeeld is van verdraagzaamheid en breedheid. Monseigneur Van Waeyenbergh bracht ook een bijzondere hulde aan Mevrouw Collin, die steeds voor haar echtgenoot zulke sterke steun geweest was.

Na deze spreekbeurten kwam Prof. Collin zelf aan het woord. Welsprekend en ontroerd dankte hij voor de blijken van hulde en sympathie die hem gebracht waren geworden; tot elk van de vorige redenaars richtte hij woorden van dank voor hetgeen door hem werd gezegd. Hij bedankte ook zijn echtgenote voor het vele geluk dat zij in zijn leven gebracht had en betreunde enkel dat zijn oude vader wegens gezondheidsredenen belet was de plechtigheid bij te wonen. Prof. Collin eindigde zijn aangrijpende toespraak met zijn gehechtheid te betuigen aan het Vlaams ideaal en zijn geloof in de toekomst van de Vlaamse cultuur en van de Vlaamse wetenschap.

* * *

Na deze academische zitting had het banket plaats in de halle van de universiteit. Het was er allergezelligst en in nieuwe tafelredevoueringen werden er nog andere facetten in het licht gesteld van de veelzijdige persoonlijkheid van Prof. Collin. Hijzelf dankte andermaal de deelnemers, ditmaal in gemoedelijke en joviale bewoordingen. Al degenen die aan deze dis aanzaten zullen van dit feest een zeer levendige herinnering bewaren.

* * *

Het Rechtskundig Weekblad houdt er aan hier ook zijn bijzondere hulde en waardering voor Prof. Collin uit te spreken. In zijn jeugdjaren, die hij doorbracht aan de Antwerpse balie, behoorde hij tot de groep overtuigde flaminganten die met hardnekkigheid de strijd streden voor de vervlaamsing van het gerecht. Hij was een vooraanstaand lid van de Vlaamse Conferentie der Balie en hij sprak op een van haar openingszittingen een merkwaardige feestrede uit. Ook in de gewone vergaderingen hield hij zeer opgemerkte voordrachten.

Hij behoorde tot de kleine groep die in 1930 het

initiatief nam tot oprichting van het « Rechtskundig Weekblad » en besteedde hieraan in de moeilijke beginperiode zijn beste krachten. Prof. Collin is thans ereadvocaat van de balie van Antwerpen en hij is nog steeds ten zeerste met het balieleven verknocht.

Als professor aan de Universiteit te Leuven heeft hij ontzaglijke diensten bewezen aan het hoger onderwijs in het strafrecht en het zeerecht en hij heeft zich ook bijzonder onderscheiden bij de oprichting en de voortdurende uitbreiding van de Vlaamse cursussen.

Als wetenschapsmens heeft Prof. Collin geschriften gepubliceerd van hoge waarde, zijn proefschrift over Enrico Ferri, zijn leerboek van Belgisch strafrecht en zijn Verslag over de middenstand, afgezien nog van zovele artikelen die in tijdschriften werden gepubliceerd, stempelen hem tot wetenschapsmens van eerste gehalte. Het « Rechtskundig Weekblad » vergeet hierbij niet dat het belangrijk Verslag nopens de ambachten handeldrijvende middenstand, dat Prof. Collin uitbracht in zijn hoedanigheid van koninklijk commissaris, gepubliceerd werd in de « Vlaamse Rechtskundige Bibliotheek », die door het weekblad wordt uitgegeven.

Wanneer velen het betreurd hebben dat Prof. Collin de balie heeft verlaten en vaarwel heeft gezegd aan de beoefening der strafrechtswetenschap, zal van de andere kant de hele Vlaamse gemeenschap hem in de hoogste mate dankbaar zijn voor de uitzonderlijk grote diensten die hij bewezen heeft aan de Vlaamse economie. Reeds zovele jaren geleden werd verkondigd door Lodewijk De Raedt dat de Vlaamse ontvoogding steeds onvolmaakt zou blijven wanneer ze niet gepaard ging met een economische opgang van het Vlaamse volk. Aan die opgang nu heeft Fernand Collin een aandeel gehad van uitzonderlijke betekenis. Wanneer nog enkele jaren geleden de wereld van het bank- en financiewezen voor de Vlamingen volledig gesloten was, hebben zij thans in deze sfeer een vooraanstaande positie ingenomen. Dit is in de allergrootste mate aan de persoonlijke invloed en werkzaamheid van Prof. Collin te danken.

Het Rechtskundig Weekblad wenst van harte aan zijn beheerder Prof. Collin en aan zijn geachte familie nog vele gelukkige jaren.

De Redactie.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

29 maart 1957.

Eerste-Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever : M. Bayot.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaat : Mr Van Leynseele.

Rechterlijke bevoegdheid. — Volstreckte bevoegdheid van de vrederechter om kennis te nemen van vorderingen tot uitkering van levensonderhoud, die steunen op artikel 203 B.W.

Uit de wordingsgeschiedenis van de wet van 10 februari 1953 blijkt, dat de wetgever aan de vrederechter de kennisneming heeft willen opdragen van de geschillen omtrent uitkeringen tot levensonderhoud in het algemeen en alleen heeft willen uitsluiten de vorderingen, die verband houden met het geding tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed, en de vorderingen, die de oplossing onder-

stellen van een kiese voorafgaande kwestie, namelijk de vorderingen welke steunen op de artikelen 340 b, 762 en 763 B.W. De wetgever heeft niet overwogen, dat zulks het geval was met een op artikel 203 B.W. steunende vordering.

Aan de andere kant kent artikel 2 van voormelde wet uitdrukkelijk aan de vrederechter de kennisneming toe van vorderingen tot levensonderhoud ten behoeve van zekere erkende onechte kinderen, welke steunen op artikel 337 B.W., terwijl die uitkering, volgens het geval, beheerst wordt door de regelen, die toepasselijk zijn op de krachtens artikel 203 B.W. verschuldigde uitkeringen, of door de regelen, die de krachtens de artikelen 205, par. 1 en 207 B.W. verschuldigde uitkeringen betreffen.

Henault A. t/ Van den Kerkhove G.

Gelet op het bestreden vonnis op 18 november 1955 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Tongeren;

Over het middel afgeleid uit de schending van artikel 3 van de wet van 25 maart 1876 op de bevoegdheid, gewijzigd bij artikel 2 der wet van 10 februari 1953, doordat het bestreden vonnis een vonnis bevestigt van de Vrederechter te Tongeren die zich bevoegd had verklaard om te beslissen over een door verweerster ingestelde vordering in naam harer twee minderjarige kinderen en die er toe strekte eiser te horen veroordelen, voor de zoon Paul, een maandelijks onderhoudsgeld van 2.000 fr. en voor de dochter, een maandelijks onderhoudsgeld van 1.500 fr. te betalen, en zulks doet om reden dat de eis is gesteund op de artikelen 203 en 303 B.W.;

dat wanneer de buitengewone bevoegdheid van de vrederechter zich niet tot de bij die wetsbepalingen voorziene gevallen uitstrekt, maar enkel tot deze gesteund op de artikelen 205, 206 en 207 B.W., die het geval voorzien waarin de ouders onderhoudsgeld vorderen van hun afstammelingen of het geval waarin deze laatsten, meerderjarig geworden, zich voor onderhoud wenden tot hun vader en moeder en andere bloedverwanten in opgaande lijn;

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden vonnis en uit de beweegredenen van de beslissing van de eerste rechter, waarnaar het vonnis verwijst, blijkt dat verweerster, gescheiden echtgenote van aanlegger, handelende in hoedanigheid én van moeder aan wie de twee uit het huwelijk gesproten minderjarige kinderen toevertrouwd werden, én van wettelijke beheerster der goederen van die minderjarigen, na inwerkingtreding der wet van 10 februari 1953, tot wijziging van de volstreekte bevoegdheid en van de plaatselijke bevoegdheid in zake verstrekking van levensonderhoud, tegen aanlegger een vordering ingesteld heeft, strekkende tot het bepalen van een uitkering tot onderhoud ten voordele van gezegde minderjarigen; dat de vordering op de artikelen 203 en 303 B.W. gesteund was en dat het jaarlijks bedrag van het gevorderd onderhoudsgeld, voor elkeen van de minderjarigen, 10.000 fr. overschreed;

Overwegende dat het bestreden vonnis, in strijd met aanleggers conclusies, beslist heeft dat de eis, in eerste aanleg, binnen de bevoegdheid van de vrederechter viel krachtens de bepalingen van artikel 2 der wet van 10 februari 1953;

Overwegende, weliswaar, zoals het middel er op wijst, dat artikel 2 van voormelde wet geen melding maakt van artikel 203 B.W., doch enkel van de artikelen 205, 206, 207, 212, 337 en 351 B.W., en dat de verplichting tot onderhoud welke artikel 203 aan de vader van een niet-geëmancipeerd minderjarig kind oplegt, zelfs wanneer ze uitgevoerd wordt onder vorm van een uitkering tot onderhoud, en de onderhoudsverplichtingen voorzien door de artikelen 205, paragraaf 1, en 207, alhoewel gemene kentekens hebbende, dezelfde niet zijn;

Overwegende, enerzijds, dat uit de voorbereidende werkzaamheden der wet van 10 februari 1953 blijkt dat de wetgever aan de vrederechter de kennis heeft willen opdragen, op algemene wijze, van de geschillen omtrent uitkering tot levensonderhoud en alleen heeft willen uitsluiten de eisen die verband houden met een geding tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed en de eisen die de oplossing onderstellen van een kiese voorafgaande kwestie, namelijk de eisen gesteund op de artikelen 340 b, 762 en 763 B.W.; dat hij niet heeft overwogen dat zulks het geval was van een op artikel 203 gesteunde eis;

Overwegende, anderzijds, dat artikel 2 van de wet uitdrukkelijk aan de vrederechter de kennis toekent van eisen tot onderhoudsgeld ten voordele van zekere

erkende onechte kinderen, op artikel 337 B.W. gesteund, dan wanneer die uitkering volgens het geval, beheerst wordt door de regelen toepasselijk op de krachtens artikel 203 verschuldigde uitkeringen of door de regelen die de krachtens de artikel 205, par. 1, en 207 verschuldigde uitkeringen betreffen;

waaruit volgt dat het bestreden vonnis, door te beslissen dat de vrederechter in eerste aanleg, en de Rechtbank van Eerste Aanleg in hoger beroep, bevoegd waren om kennis te nemen van de door verweerster qualitate qua ingestelde vordering, geen enkel der in het middel aangeduide wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 2 oktober 1956.

Voorzitter : M. Vandermersch.
Raadsheer-Verslaggever : M. Louveaux.
Advocaat-Generaal : M. Dumon.

Belastingrecht. — Het bij artikel 55, § 1, van de gecoördineerde wetten op de inkomstenbelastingen voorgeschreven bericht van wijziging behoeft niet met wel bepaalde redenen te worden omkleed.

Het bij artikel 55, § 1 van de gecoördineerde wetten op de inkomstenbelastingen voorgeschreven bericht van wijziging heeft ten doel de belastingplichtige in staat te stellen de redenen te beantwoorden, die naar de mening van de administratie de voorgenomen wijziging van het aangegeven bedrag der inkomsten wettigen.

Dit bericht voldoet derhalve aan de wettelijke vereisten, zodra het aan de belanghebbende mogelijk wordt gemaakt de opgegeven redenen te onderzoeken en te behandelen.

Daar het bericht slechts een uitnodiging is tot het indienen van schriftelijke opmerkingen en bijgevolg het vertrekpunt uitmaakt van besprekingen tussen de belastingplichtigen en de administratie, moet het niet, zoals een beslissing, met wel bepaalde redenen worden omkleed.

Maenhoudt t/ De Belgisch Staat (Minister van Financien).

Gelet op het bestreden arrest, op 7 februari 1956 door het Hof van Beroep te Gent gewezen;

Over het enig middel, schending van de artikelen 28 en 55 van de samengeschiedelde wetten betreffende de inkomstenbelastingen,

doordat het bestreden arrest de betwiste aanslagen voor regelmatig heeft gehouden,

dan wanneer — eerste onderdeel — de berichten van wijziging niet ten genoegen van recht met redenen omkleed en dus nietig waren daar zij de reden niet opgaven waarom de boekhouding verworpen werd,

en dan wanneer — tweede onderdeel — de taxerende ambtenaar de aanslagen heeft gevestigd bij vergelijking met soortgelijke belastingplichtigen zonder eerst vast te stellen dat ter zake geen bewijskrachtige gegevens voorhanden waren;

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat het bij artikel 55, paragraaf 1, van de samengeschakelde wetten voorgeschreven bericht van wijziging tot doel heeft de schatplichtige in staat te stellen de redenen te beantwoorden welke, naar de mening van de administratie, de voorgenomen wijziging van het aangegeven inkomstencijfer wettigen; dat dit bericht derhalve aan de wettelijke vereisten voldoet zodra het de belanghebbende mogelijk wordt gemaakt de opgegeven redenen te onderzoeken en te behandelen;

Dat vermits het bericht slechts een uitnodiging is tot het indienen van schriftelijke opmerkingen en bijgevolg het vertrekpunt van besprekingen uitmaakt tussen de schatplichtigen en de administratie, het niet zoals een beslissing met wel bepaalde redenen dient omkleed te worden;

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat de berichten bepaalden 1°) dat de aangegeven winsten niet in verhouding waren met de aankoopcijfers; 2°) dat zij niet door bewijskrachtige bescheiden gestaafd waren;

Dat uit die vaststelling spruit dat de berichten houdende rechtvaardiging van de door de administratie voorgestelde wijziging, van aard waren om aan aanlegger toe te laten de redenen ervan te onderzoeken en desnoods te bestrijden;

Overwegende derhalve dat het eerste onderdeel van het middel niet kan aangenomen worden;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat naar luid van het bestreden arrest de berichten van wijziging bepaalden dat de aangegeven winsten niet door bewijskrachtige bescheiden gestaafd waren;

Waaruit blijkt dat de taxerende ambtenaar alvorens tot de aanslagen over te gaan, vastgesteld heeft dat, naar zijn mening, geen bewijskrachtige gegevens voorhanden waren;

Dat het tweede onderdeel van het middel in feite niet opgaat;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

RAAD VAN STATE

3e Kamer — 13 november 1957

Zetel : M.M. Devaux, voorzitter-verslaggever,
De Bock en Holoye
Auditoraat : M. Perin
Advocaten : Mrs. Fincoeur en Verschelden

1. **Nationale dienst voor afzet van land- en tuinbouwproducten. — Personeel. — Bevordering (1 tot 4).**
 2. **Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Aanwijzing van de tegenpartij (1).**
 3. **Openbare ambtenaren en beambten. — Statuut (2 en 3).**
 4. **Openbare ambtenaren en beambten. — Bevordering (3 en 4).**
1. *De Minister van Landbouw is geen tegenpartij in een beroep tot vernietiging ener benoeming gedaan door de raad van beheer van de Nationale Dienst*

voor afzet van landbouw- en tuinbouwproducten, wanneer hij ter zake geen enkele beslissing heeft genomen.

2. *De Nationale Dienst voor afzet van land- en tuinbouwproducten is een instelling van openbaar nut waarvan het personeel aan een statuut is onderworpen op grond van artikel II van de wet van 16 maart 1954.*

Het ontbreken van het koninklijk besluit voorgeschreven door de wet om het statuut van het personeel vast te stellen, brengt niet mede dat tussen de administratieve overheid en haar bediende geen wederzijdse verplichtingen zouden bestaan. De statutaire toestand, tot bij het opstellen van het voorgeschreven statuut, is geregeld door de algemene beginselen die de toestand van het personeel der Rijksdiensten vaststellen.

3. *Een dezer beginselen is dat de personeelsleden die voor bevordering tot een hogere graad in aanmerking komen, het recht hebben hun aanspraken op bevordering vóór de benoeming onderzocht en vergeleken te zien.*

Het nakomen van die regel welke in acht moet worden genomen wanneer er geen uitdrukkelijke, in een bijzonder statuut vastgestelde bepalingen voorhanden zijn, veronderstelt dat een oproep tot de kandidaten wordt gedaan en dat hun waarde en bekwaamheid werkelijk worden vergeleken of dat, indien geen oproep tot de kandidaten wordt gedaan, een vergelijking gemaakt wordt tusschen alle kandidaten die aan de eisen voor bevordering voldoen en bij die bevordering belang hebben.

4. *Door vier kandidaten terzijde te stellen om de enige reden dat zij reeds een bevordering hadden gekregen wanneer geen enkel element toeliet te veronderstellen dat de belanghebbenden door het aanvaarden van die bevordering zouden hebben afgezien van de te begeven betrekking, is de raad van beheer van de Nationale Dienst voor afzet van land- en tuinbouwproducten zijn bevoegdheid te buiten gegaan.*

Féron t/ Nationale Dienst voor afzet van land- en tuinbouwproducten en Belgische Staat (Ministerie van Landbouw)

Gezien het op 23 juni 1956 ingediende verzoekschrift, waarbij André Féron de nietigverklaring vordert van «de door de tegenpartijen genomen beslissing, van welke beslissing verzoeker kennis heeft gekregen door een dienstnota die hij op 12 juni 1956 in de uitoefening van zijn dienst heeft moeten ondertekenen, en waarbij de Hr Liénard Nestor, opsteller bij de N.D.A.L.T.P., met ingang van 1 januari 1956 wordt bevorderd tot de graad van onderbureauchef bij de N.D.A.L.T.P.»;

Overwegende dat de Nationale Dienst voor afzet van land- en tuinbouwproducten een instelling van openbaar nut is waarvan het personeel aan een statuut is onderworpen; dat artikel 11 van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut immers bepaalt : «De Koning stelt het kader en het statuut van het personeel der organismen van de categorieën A en B vast op de voordracht van de Minister of de Ministers van wie zij afhangen en van de Minister die het Algemeen Bestuur in zijn bevoegdheid heeft of van het Begrotingscomité, wanneer laatstgenoemde Minister niet gunstig geadviseerd heeft»; dat de Nationale Dienst voor afzet van land- en tuinbouwproducten voorkomt in de categorie B;

Overwegende dat de beslissing waarbij Nestor Liénard tot de graad van onderbureauchef werd bevoor-

derd, genomen is door de raad van beheer van bovenvermelde Dienst; dat de gedachtenwisselingen tussen de Minister, de Regeringscommissaris en de raad van beheer van bedoelde Dienst over de manier waarop de vrijgekomen betrekkingen in het kader van dit organisme zouden moeten worden begeven geenszins als een beslissing kunnen worden aangemerkt en niet voor de Raad van State kunnen worden gebracht op grond van artikel 9 van de wet van 23 december 1946; dat de Regeringscommissaris geen gebruik heeft gemaakt van het opschortend beroep dat hij kan instellen op grond van artikel 6 van de wet van 27 december 1938 en van de wet van 16 maart 1954 en dat de Minister geen enkele beslissing heeft moeten nemen; dat de Minister van Landbouw buiten de zaak moet worden gesteld;

Overwegende dat verzoeker, ingevolge een dienstnota die de beambten van de Dienst waarschuwde dat zij hun recht op bevordering vóór 17 november 1955 moesten doen gelden, zich als opsteller bij deze Dienst kandidaat heeft gesteld voor de betrekking van onderbureauchef; dat hij op 21 januari 1956, door een aan het personeel ter kennis gebrachte tabel tot toekenning van de in het kader vastgestelde graden, vernam dat hij met ingang van 1 januari 1956 was benoemd tot opsteller-rekenplichtige; dat het onderzoek van de kandidaturen voor de graad van onderbureauchef hierdoor werd vertraagd, dat de raad van beheer voornemens was om door werving in die betrekking te voorzien, en dat het personeel kennis heeft gehad van dit voornemen; dat de raad van beheer van de Regeringscommissaris vernam dat de Minister zich tegen die aanwerving verzette, van zijn voornemen afzag, en zonder verdere kennisgeving aan het personeel het vast comité van de Dienst opdracht gaf de kandidaturen te onderzoeken; dat dit comité bij het doen van zijn keuze oordeelde dat « de vier reeds bevorderde opstellers niet meer in aanmerking kwamen »; dat deze vier opstellers waren: verzoeker, benoemd tot opsteller-rekenplichtige, en drie andere opstellers, benoemd tot verificateur boekhouding; dat de raad van beheer, volgens het « verslag » van zijn vergadering van 23 maart 1956, « na het advies van het vast comité te hebben gehoord, beslist de Hr Liénard te bevorderen », dat bijgevolg vier kandidaturen werden afgewezen alleen omdat zij een bevordering hadden gekregen, en zonder dat hun waarde en verdiensten werden vergeleken met die van de andere kandidaten;

Overwegende dat de wedde van onderbureauchef 76.000 tot 116.000 frank bedraagt en die van opsteller-rekenplichtige 63.000 tot 109.800 frank; dat de tegenpartij niet betoogt dat het werk van de opsteller-rekenplichtige en dat van de opstellers en onderbureau-chefs zozeer verschilt, dat het aanvaarden van eerstgenoemde betrekking een beslissende keuze zou hebben betekend voor de afwikkeling van de loopbaan van het personeelslid, met het gevolg dat hij van een kandidatuur voor de betrekking van onderbureauchef afziet;

Overwegende dat het ontbreken van het door de wet voorgeschreven koninklijk besluit niet mede brengt dat tussen de administratieve overheid en haar bediende geen wederzijdse verplichtingen zouden bestaan; dat de statutaire toestand, tot bij het opstellen van het voorgeschreven statuut, geregeld is door de algemene beginselen die de toestand van het personeel der Rijksdiensten vaststellen;

Overwegende dat de personeelsleden die voor bevordering tot een hogere graad in aanmerking komen, het recht hebben hun aanspraken op bevordering vóór de benoeming onderzocht en vergeleken te zien; dat dit door alle geldende statuten aanvaarde algemeen beginsel in acht moet worden genomen wanneer er geen

uitdrukkelijke bepalingen voorhanden zijn die in een bijzonder statuut zijn vastgelegd; dat het nakomen van deze regel veronderstelt dat een oproep tot de kandidaten worden gedaan en dat hun waarde en bekwaamheid werkelijk worden vergeleken of dat, indien geen oproep tot de kandidaten wordt gedaan, een vergelijking wordt gemaakt tussen alle kandidaten die aan de eisen voor bevordering voldoen en die bij de bevordering belang hebben;

Overwegende dat de tegenpartij wel betoogt dat de dossiers van alle kandidaten grondig zijn onderzocht, maar toegeeft dat zij, op advies van het vast comité, de bestreden benoeming heeft gedaan met terzijdestelling van vier kandidaten, onder wie verzoeker, om de enige reden dat zij een bevordering hadden gekregen; dat zij dus het waardeoordeel niet heeft uitgesproken dat besloten ligt in de keuze, welke zij verplicht was te doen; dat zij, door de bestreden benoeming onder zulke omstandigheden te doen, haar bevoegdheid te buiten is gegaan,

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing van de raad van beheer van de Nationale Dienst voor afzet van land- en tuinbouwproducten, waarbij de Hr Liénard met ingang van 1 januari 1956 bevorderd wordt tot de graad van onderbureauchef, wordt vernietigd.

Artikel 2. — De kosten, bepaald op 750 frank, komen ten laste van de Nationale Dienst voor afzet van land- en tuinbouwproducten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 8 december 1956.

Eerste-Voorzitter : M. Van Winckel.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en De Vreese.

Advocaat-Generaal : M. Matthijs.

Strafrecht. — Verduistering of wegneming van stukken en akten door een ambtenaar. — « Stukken en akten » in de zin van de artikelen 240 en 241 W.v.S. — Vereist bedrieglijk opzet. — Vernietiging van het voorwerp van het misdrijf is niet vereist.

Het woord « stukken » in artikel 240 W.v.S., bedoelt allerlei geschriften of papieren; onder de « akten », waarvan sprake is in de artikelen 240 en 241 W.v.S., zijn alleszins begrepen een proces-verbaal van vaststelling, opgemaakt door een kantonmier van Bruggen en Wegen, alsmede een verzoek om strafvervolg, gedaan door de hoofdingenieur-directeur van Bruggen en Wegen.

De wet vereist niet dat deze stukken en akten enige geldswaarde hebben; het is voldoende, dat ze voor derden een zeker belang hebben.

Het bedrieglijk opzet, dat hier uitdrukkelijk (artikel 241 W.v.S.) of stilzwijgend (artikel 240 W.v.S.) vereist is, behoeft niet te strekken tot toe-eigening van het verduisterde of weggenomen voorwerp of tot begunstiging van derden. Dat bedrieglijk opzet bestaat zodra de dader zich enig voordeel wil verschaffen of door de gepleegde verduistering of wegneming aan enig nadeel, namelijk aan de bestraffing zijner nalatigheid, tracht te ontsnappen.

Voor de toepasselijkheid van de artikelen 240 en 241 W.v.S. is ten slotte niet vereist dat het voorwerp van het misdrijf vernietigd zij; het misdrijf is voltooid, zodra het stuk of de akte aan zijn

bestemming is onttrokken en van de rechte weg afgevoerd. Het later voortbrengen van het verduisterde of weggenomene laat het misdrijf niettemin voortbestaan.

V.M. t/ X.

X...

Terechtstaande wegens de telastlegging van :

Zijnde officier van gerechtelijke politie, meer bepaald adjunct-politiecommissaris, tot dit ambt benoemd bij beraadslaging van de gemeenteraad der stad G...;

A) Als openbaar officier of ambtenaar, of persoon met een openbare dienst belast, stukken, titels, akten, roerende voorwerpen, die hetzij uit kracht, hetzij uit reden van zijn bediening in zijn handen waren, bedrieglijk te hebben verduisterd, te weten : 1°, 2°, 3°, 4° ;

B) Als openbaar officier of ambtenaar, of persoon met een openbare dienst belast, de akten, of titels, hierboven vermeld onder littera A. - 1°, 2°, 3° en 4°, waarvan hij in die hoedanigheid de bewaarder was, of welke hem uit reden van zijn bediening werden medegedeeld, kwaadwillig of bedrieglijk te hebben vernield of weggenomen;

Gezien het arrest verleend door de Kamer van Inbeschuldigingstelling van dit Hof, op 10 juli 1956, waarbij de misdaden te laste van de beklaagde, wegens het bestaan van verzachtende omstandigheden, werden gecorrectionaliseerd, alsmede de dagvaarding diensgevolge, ten verzoeken van de heer Procureur-generaal, aan beklaagde betekend;

.....

Overwegende dat door het voorafgaand onderzoek en de behandeling van de zaak vóór het Hof de feiten van de telastlegging in hoofde van de beklaagde bewezen zijn;

Overwegende dat de beklaagde, — die deze feiten in hun materialiteit bekend, — vergeefs tracht te doen aannemen dat ze niet onder de toepassing vallen van de artikelen 240 en 241 van het Strafwetboek;

Overwegende dat het woord « stukken » in artikel 240 allerlei geschriften of papieren bedoelt (Nypels et Servais, t. II, p. 92, n° 6) en dat alleszins het proces-verbaal van vaststelling dd. 10 maart 1955 opgesteld door de kantonier van Brugge en Wegen alsmede het verzoek om strafvervolgelingen door de Hoofdingenieur-Directeur van Brugge en Wegen, — nader in de telastlegging omschreven, — onder de « akten » waarvan spraak in de artikelen 240 en 241 te rangschikken zijn;

Overwegende dat geenszins door de wet vereist is dat deze stukken en akten enige muntwaarde zouden hebben (Op. Cit. t. II, p. 92, n° 6 en p. 102, n° 5); dat het volstaat dat ze voor derden een zeker belang hebben, wat minstens voor het hogergemeld proces-verbaal o.m. met het oog op de verjaring, zeker het geval is;

Overwegende dat beklaagde zonder meer grond betwist dat het zedelijk bestanddeel van de telastgelegde misdrijven voorhanden is;

Overwegende dat het bedrieglijk inzicht, dat hier uitdrukkelijk (art. 241) of stilzwijgend (art. 240) vereist is, niet tot toeëigening van het verduisterde of weggenomene of tot begunstiging van derden moet strekken; dat het bedrieglijk inzicht bestaat zodra de dader zich enig voordeel wil verschaffen of — zoals in casu — door de gepleegde verduistering of wegneming aan enig nadeel, namelijk de bestraffing zijner nalatigheid, tracht te ontkomen;

Overwegende dat het ten slotte niet vereist is voor de toepassing van de artikelen 240 en 241 dat het voorwerp van het misdrijf vernietigd weze; dat integendeel het misdrijf voltooid is zohaast het stuk of de akte aan zijn bestemming is onttrokken en van de rechte weg afgevoerd; dat het later voortbrengen van het verduisterde of weggenomene het misdrijf niettemin laat voortbestaan;

Overwegende dat uit deze beschouwingen volgt dat de beklaagde zich wel schuldig gemaakt heeft aan de inbreuken voorzien door de artikelen 240 en 241 S.W.B.;

Overwegende dat voor deze misdrijven geen grond van rechtvaardiging te vinden is in de overspannen toestand waarin de beklaagde zich op het tijdstip van de feiten bevond; dat de aangevoerde overlast van werk wel de vertraging kon verschonen in het opstellen van het proces-verbaal rakende het verkeersongeval van 10 maart 1955, maar geenszins het onttrekken van de desbetreffende stukken en bescheiden aan zijn dienstoverste;

Overwegende dat de gepleegde misdrijven het gevolg zijn van een zelfde misdadig opzet en dan ook slechts door een straf dienen beteugeld te worden, de zwaarste;

Om deze redenen,

Het Hof,
Rechtdoende op tegenspraak,
Veroordeelt X. tot enz. (het overige zonder belang).

NOOT : Het hierboven weergegeven arrest legt o.m. de nadruk op het ogenblik waarop het stoffelijk bestanddeel van de misdaden van verduistering (art. 240 - S.W.B.) en van bedrieglijke wegneming (art. 241 - S.W.B.) van stukken of akten als voltooid dient te worden beschouwd : waar het begrip van de verduistering essentieel verschilt van het wanbedrijf van misbruik van vertrouwen voorzien bij artikel 491 - S.W.B., uiteraard geen misdaad is tegen de eigendommen, en noch de toeëigening van de zaak impliceert, noch een nadeel voor de openbare instellingen, doet het arrest uitschijnen dat dit begrip hoofdzakelijk betekent : van de rechte weg afvoeren, aan de rechtmatige bestemming onttrekken, zodat de verduistering of de bedrieglijke wegneming van het stuk of de akte voltrokken is zohaast deze afwending geschied is (zie Nypels en Servais, sub art. 240, n° 3, blz. 91), van zodra de bescheiden niet overgelegd worden op het ogenblik waarop ze, op eerste verzoek, moeten teruggegeven worden, afgezien van elke aanmaning, zelfs zo deze bescheiden nog bestonden en naderhand ontdekt of teruggegeven werden. Wat dit laatste punt betreft, raadplege men ook : Nypels en Servais, sub art. 241, blz. 102, n° 4; J. Constant, « Manuel de Droit Pénal », laatste druk, B. I, tweede deel, n° 497, 3°; Corr. Antwerpen, 17 april 1952, J. T. 1952, 383, bevestigd door Brussel, 10° Kamer, 24 december 1952 (niet gepubliceerd).

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE GENT

6e Kamer — 26 juni 1957

Voorzitter : M. Van Malleghem
Raadsheren : M.M. Santenaire en Buysse
Advocaat-generaal : M. Ely
Advocaten : Mrs. De Coninck, Van Kerckhove,
Derycke, Haecck en Mertens

**Onrechtmatige daad. — Schade en schadeloosstelling.
— Bekwaamheid tot arbeid van de gehuwde vrouw =
vermogenswaarde voor de huwelijksgemeenschap.**

Het opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel aan een gehuwde vrouw kan schade veroorzaken, die zowel de echtgenoot persoonlijk als de huwelijksgemeenschap kan treffen.

De bekwaamheid tot arbeid van de echtgenote heeft vermogenswaarde voor de huwelijksgemeenschap; een schending van deze bekwaamheid kan deze waarde aantasten en voor de huwelijksgemeenschap een schade betekenen.

Daar aan de echtgenoot het beheer van de wettelijke huwelijksgemeenschap toekomt, vermag hij op grond van dergelijke mogelijkheid van schade een derde rechtstreeks te dagvaarden voor de strafrechter wegens het onopzettelijk veroorzaken van lichamelijk letsel aan zijn echtgenote.

O.M. en Van de Wiele en cs. t/ Roeland en
Roeland t/ Van de Velde en N.V. Shell

Bij vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde, correctionele kamer, met drie rechters, gedagtekend 5 februari 1957, waarvan de burgerlijke partijen Impens Alfons en Fecherolle Yvonne op 12 februari 1957, Het Openbaar Ministerie, tegen de verdachte Roeland Albert en tegen de rechtstreeks gedaagden Van de Velde en N. V. «Shell» op 13 februari 1957, de verdachte Roeland Albert op 14 februari 1957, de burgerlijke partijen Roeland Albert op 14 februari 1957, de burgerlijke partijen Roeland Albert en Beulens Celine op 14 februari 1957, de burgerlijke partij Van de Wiele Alfred op 15 februari 1957, en de burgerlijke partij Het Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten eveneens op 15 februari 1957, beroep hebben ingesteld.

Overwegende dat Impens en Fecherolle als burgerlijke partijen, Het Openbaar Ministerie, Roeland Albert als verdachte en als burgerlijke partij, alsmede de burgerlijke partijen Buelens, Van de Wiele en het Nat. Verbond van Socialistische Mutualiteiten, tijdig en regelmatig in beroep zijn gekomen;

Overwegende dat de openbare vordering sedert de dagvaarding van het Openbaar Ministerie vervallen is door verjaring voor wat betreft de ten laste van Roeland Albert gelegde inbreuken op de wegcode; dat nu immers meer dan twee jaar verstreken zijn sedert de dag van de feiten, die echter te beoordelen blijven ten titel van gebrek aan vooruitzicht of voorzorg en en eventueel bestanddeel van het misdrijf van onvrijwillige slagen en verwondingen lastens de verdachte Roeland voorzien; dat deze verjaring de eisen van de burgerlijke partijen tegen Roeland Albert niet treft, ingeleid geweest zijnde op 20 december 1956 (stuk 51) het is te zeggen min dan één jaar na de laatste nuttige tegen Roeland gestelde verjaringsstuitende akte van 5 mei 1956 (stuk 31 en 33 — In verdenkingstelling in opdracht van de Onderzoeksrechter);

Overwegende dat de rechtstreekse dagvaarding niet ontvankelijk is voor wat aangaat de inbreuken op het verkeer lastens Van de Velde, dat er immers op 29 oktober 1956, datum van de rechtstreekse dagvaarding, meer dan één jaar verstreken was sedert de dag der feiten zonder dat er tussenin enige verjaringsstuitende daad tegen Van de Velde was gesteld geweest; dat de misdrijven lastens Roeland strafrechtelijk los staan van deze lastens Van de Velde zodat de tegen Roeland gestelde daden van onderzoek of vervolging zonder verjaringsstuitende uitwerking zijn ten aanzien van Van de Velde; dat, waar de openbare vordering tegen Van de Velde op grond van de verkeersinbreuken onontvankelijk in beweging is gebracht geweest, deswege alle daarop gesteunde burgerlijke eisen onontvankelijk voorkomen, ook waar gesteld tegen de als burgerlijk aansprakelijke gedaagde N.V. Shell;

Overwegende dat Roeland Albert, handelende in eigen naam en als hoofd van de wettelijke huwgemeenschap tussen hem en zijn echtgenote, Van de Velde heeft gedagvaard voor onvrijwillige slagen en verwondingen; dat Roeland weliswaar in de rechtstreekse dagvaarding verkeerdelijk zijn echtgenote «Hanssens Fernande» noemt (dit is zijn schoondochter); dat dit echter niet wegneemt dat hij handelt als hoofd van de huwgemeenschap tussen hem en «zijn» echtgenote het is te zeggen Beulens Céline; dat Roeland Albert deze vergissing in zijn besluiten in eerste aanleg heeft rechtgezet, besluiten waar hij vergoeding vordert voor schade veroorzaakt door «kwetsuren opgelopen door Mevrouw Beulens Cecile»; klaarblijkelijk «Celine» dient gelezen; dat Roeland Albert bijgevolg : 1° Van de Velde heeft gedagvaard om «te Erembodegem, op 18 mei 1955, bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht om de persoon van een ander aan te randen, onvrijwillige slagen en verwondingen te hebben veroorzaakt aan Beulens Celine, echtgenote van Roeland Albert, en 2° de N.V. Shell als burgerlijke aansprakelijke over haar aangestelde Van de Velde;

dat de rechtstreeks gedaagden, blijkens de inhoud van hun besluiten, zich dienaangaande niet hebben vergist en zich ook daarop hebben verdedigd;

Overwegende dat het onvrijwillig veroorzaken van slagen en verwondingen aan een gehuwde vrouw schade kan verwekken die zowel de echtgenoot persoonlijk als de huwgemeenschap kan treffen; dat dergelijke schade hier van meet af aan mogelijk bleek; dat Roeland Albert bijgevolg vermocht rechtstreeks te dagvaarden zoals hij het deed op grond van onvrijwillige slagen en verwondingen; dat deswege zijn rechtstreekse dagvaarding ontvankelijk is waar gesteund op deze telastlegging zodat het eerste vonnis op dat stuk dient te niet gedaan en het aan het Hof behoort in die mate te evokeren;

Overwegende dat de feiten A en B alhier ten laste van de verdachte Roeland Albert bewezen zijn gebleven, dit voor de redenen van de eerste rechter dienaangaande en met die beschouwing dat de feiten onder B hier uitsluitend ten titel van gebrek aan vooruitzicht of voorzorg en als bestanddeel van het feit A worden overwogen;

Overwegende dat het niet bewezen is dat Van de Velde «plots en onvoorzienbaar» voor Roeland Albert naar links zou uitgeweken zijn om een-hem-uiteerst-rechts-ter-hoogte-van-de-«Carrosserie» (zie schets) stilstaand voertuig voorbij te steken; dat Roeland inderdaad een file van drie vrachtvoertuigen, waarin Van de Velde de eerste reed, in een enkele en doorlopende voorbijsteking aan het inhalen was; dat daaruit blijkt dat hij zijn overdreven snelheid sedert voldoende tijd en over een voldoende afstand in voege bracht om

te moeten aannemen dat hij, wiens snelheid merkkelijk hoger was dan deze van Van de Velde, zich nog ver genoeg achter Van de Velde bevond én om tijdig de afwijking naar links van Van de Velde te zien beginnen, én ook zo ver dat de afwijking naar links van Van de Velde geen manoeuvre is geweest die de « normale gang » van Roeland Albert gehinderd heeft;

Overwegende dat Van de Velde niets dan stilstaande voertuigen voorstak zodat hij geen inhalend bestuurder was; dat lastens hem bijgevolg, ten titel van gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, geen inbreuk op artikel 21, alinea 2 van de Wegcode kan weerhouden worden;

Overwegende dat er uiterst rechts op de rijbaan (gezien in de richting gevolgd door Van de Velde) ter hoogte van de « Carrosserie », voertuigen stil stonden zonder dat het interesse heeft te weten wie de eigenaar was; dat echter het gespan van De Grève Gaston daar niet bij was omdat het (blijkens de verklaringen van De Grève Gaston, De Grève Oscar, Van de Wiele Alfred en Vermoeren) verder in de richting van Aalst uiterst rechts op de rijbaan en ter hoogte van het huis van Van den Broeck stil stond; dat de andersluidende overweging van de expert Tuypens een loutere veronderstelling is waarvan de ongegrondheid de waarde van zijn deskundig verslag niet ontzenuwt voor die reden dat er « toch » voertuigen stilstonden waar de expert verkeerdelijk de plaats van het stilstaand gespan van De Grève Gaston bij wijze van veronderstelling situeert;

Overwegende dat Van de Velde rechts de rijbaan bereed, dan naar het midden stuurde om de eerste rechts stilstaande voertuigen (ter hoogte van de Carrosserie) voorbij te steken; dat hij ze voorbij stak en vervolgens, recht door rijdend, het hem rechts stilstaand gespan van De Grève ging voorbijsteken; dat het nergens gebleken is dat hij daarbij niet zoveel mogelijk naar rechts zou uitgeweken of gereden hebben, noch dat hij daarbij zijn snelheid zou hebben opgevoerd; dat, volledigheidshalve hier dient aangestipt dat hij de afstand tussen de rechts stilstaande voertuigen, in verhouding met de aanzienlijke lengte van het omvangrijke gevaarte van Van de Velde, zo gering was dat het voor laatstgenoemde niet mogelijk was, met de geoorloofde snelheid die hij had en die hij gerechtigd was te behouden, over die afstand dichter bij de rechter rijbaanrand te gaan sturen; dat deswege een inbreuk op artikel 21, 4 van de Wegcode alhier, ten titel van gebrek aan vooruitzicht of voorzorg en als bestanddeel van het wanbedrijf van onvrijwillige slagen en verwondingen eveneens lastens Van de Velde niet is bewezen gebleken;

Overwegende dat er ook geen ander gebrek aan vooruitzicht of voorzorg lastens Van de Velde te weerhouden blijkt; dat bijgevolg het feit van onvrijwillige slagen en verwondingen lastens Van de Velde alhier zomin als vóór de eerste rechter bewezen is gebleken;

Overwegende dat de eerste rechter lastens Roeland Albert wegens de feiten A en B samen één straf uitsprak die als een gepaste en rechtmatige sanktie voorkomt voor het alhier nog alleen te beteugelen feit A; dat zij bijgevolg dient behouden bij aanneming van de verzachtende omstandigheden zoals door de eerste rechter omschreven en ook met behoud van de voorwaardelijkheid zoals de eerste rechter ze heeft gemotiveerd en toegemeten;

Overwegende dat de eisen van de burgerlijke partij tegen Van de Velde en de N.V. Shell niet ontvankelijk zijn waar gesteund op de verkeersinbreuken; dat de strafrechtsmacht onbevoegd is om te beslissen nopens deze eisen waar zij gesteund zijn op de telastlegging

van onvrijwillige slagen en verwondingen, daar Van de Velde uit dien hoofde wordt vrijgesproken;

Overwegende dat de eerste rechter oordeelkundig heeft beslist nopens de eisen van de burgerlijke partijen Van de Wiele en Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten waar gesteld tegen de verdachte Roeland; dat de door de eerste rechter toegekende schadevergoedingen verantwoord voorkomen tot goedmaking van schade waarvan het gebleken is dat zij door de misdrijven van de verdachte Roeland werd veroorzaakt;

Overwegende dat de schade geleden door de burgerlijke partijen Impens en Fecherolle, waar gesteld tegen de verdachte Roeland, als volgt dient begroot en in die mate veroorzaakt is geweest door de misdrijven van de verdachte Roeland :

A. — Stoffelijke schade wegens doktersonkosten veroorzaakt aan de burgerlijke partij Impens zo ze handelt: gevorderd, bewezen en niet betwist voor het bedrag zoals door de eerste rechter aangenomen, zij 4.852 fr.

B. — Stoffelijke schade aan de burgerlijke partij Impens. (zo ze handelt) veroorzaakt door de werkonbekwaamheid van zijn echtgenote Fecherolle;

Overwegende dat de burgerlijke partij Impens hier vergoeding opvoert wegens schade door werkonbekwaamheid en vraagt dat deze zou bepaald worden aan de hand van de kosten die de gehele en gedeeltelijke vervanging in het huishouden medesleept, medegesleept heeft of zal medeslepen; dat de burgerlijke partij bijgevolg vergoeding vordert, niet voor schade door verlies aan winst of door meerdere uitgaven, echter wel voor schade door werkonbekwaamheid waarvan de burgerlijke partij het bedrag bepalen wil aan de hand van de vereiste onkosten om aan de gevolgen van die werkonbekwaamheid te verhelpen;

Overwegende dat de werkbekwaamheid van de wettelijke echtgenote een stoffelijke waarde betekent voor de huwgemeenschap waarin zij staat en waar zij als echtgenote en als moeder de oppas van het gezin als eigen huishoudster verzekert; dat een schending van die werkbekwaamheid deze waarde kan aantasten en voor de huwgemeenschap een schade kan betekenen voor zoveel die schending een werkonbekwaamheid veroorzaakt die de eigenlijke en stoffelijke rendering van de werkbekwaamheid aantast; dat daartoe niet noodzakelijk vermindering van inkomen of vermeerdering van onkosten moet bewezen worden;

Overwegende dat uit de voorgebrachte geneeskundige attesten blijkt dat de echtgenote van de burgerlijke partij Impens een werkonbekwaamheid heeft opgelopen van 100% van 18.5. tot 18.11.1955 (het is te zeggen 6 maanden)

van 50% van 18.11.55 tot 18.1.1956 (het is te zeggen 2 maanden),

en van dan af een bestendige werkonbekwaamheid van 25%;

Overwegende dat de tijdelijke werkonbekwaamheden van 100% en 50% ongetwijfeld de stoffelijke rendering van de huiselijke arbeid van Fecherolle hebben aangetast en metterdaad in dezelfde verhouding stoffelijke schade veroorzaakt aan de huwgemeenschap; dat de bestendige werkonbekwaamheid van 25% eveneens een vermindering van de huishoudelijke arbeidsrendering zal medebrengen bij Fecherolle, echter niet in de verhouding van 25% , door Fecherolle daaraan voor een deel door meerdere krachtsinspanning doch met meerdere vermoeienissen gedeeltelijk zal verhelpen, zodat die 25% werkonbekwaamheid deels een zedelijke schade zal betekenen in hoofde van Fecherolle (met de andere zedelijke te vergoeden) en voor het andere deel een stoffelijke schade voor de huwgemeenschap;

Overwegende dat de burgerlijke partij Impens zeer

gegrond verwijst naar hetgeen een vrouw bij derden als arbeidende huisvrouw verdient om de stoffelijke schade te bepalen die de huwgemeenschap heeft geleden door de werkonbekwaamheid van de vrouw; dat deze referentie-verdiens te bepalen is op het voorgebracht bedrag van 100 frank per dag; dat waar Fecherolle ook op zon-, feest- en verlofdagen voor 100% en 50% werkonbekwaam is geweest, deze dagen eveneens in rekening komen zodat het referentie bedrag dient vastgesteld op $100 \times 365 = 36.500$ frank per jaar of 3.041,66 frank per maand;

Overwegende dat de schadevergoeding wegens werkonbekwaamheid bijgevolg dient vastgesteld op :

1. voor de werkonbekwaamheid van 100% : 6 maanden $\times 3.041,66 = 18.249,99$ frank,

2. voor de werkonbekwaamheid van 50% : 2 maanden $\times 3.041,66 \times 50/100 = 3.041,66$ frank;

3. voor het deel der bestendige werkonbekwaamheid waaraan Fecherolle niet zelf zal kunnen verhelpen, ex aequo et bono (bij gebrek aan gegevens die voldoende nauwkeurig zijn) 50.000 frank;

C. Zedelijke schade aan de burgerlijke partij Fecherolle :

Overwegende dat de eerste rechter, voor redenen die het Hof overneemt, de vergoeding wegens zedelijke schade, daarin begrepen de zedelijke schade door werkonbekwaamheid, in hoofde van de burgerlijke partij Fecherolle oordeelkundig naar billijkheid heeft vastgesteld op de gevorderde som van 50.000 fr.

NOOT. — 1° Het Hof erkent terecht de ontvankelijkheid van de rechtstreekse dagvaarding ten verzoeken van de echtgenoot van een gehuwde vrouw die het slachtoffer was van onopzettelijk toegebrachte verwondingen.

Twee verschillende ontvankelijkheidsvereisten kwamen hierbij ter sprake, en werden in een enkele overweging bevestigd, zodat de formulering wellicht door haar bondigheid de moeilijkheid enigszins in het duister liet.

Voor de ontvankelijkheid van de aanspraak op schadeloosstelling in het algemeen, — dus zowel voor de gewone burgerlijke eis, de burgerlijke partijstelling als voor de rechtstreekse dagvaarding, — is o.m. vereist dat de aanspraakmakende persoon schade stelt of aanvoert, en bovendien dat hij laat blijken dat hij de nodige hoedanigheid bezit om voor de gestelde schade in rechte schadeloosstelling te kunnen vorderen.

Welnu, gestelde schade volstaat in principe voor de ontvankelijkheid van de eis, ter zake voor de eis door rechtstreekse dagvaarding ingesteld. Het bewijs van deze gestelde schade, betreft de gegrondheid van de eis, en moet slechts uiterlijk op het einde van de debatten geleverd zijn (Zie A.P.R., Tw. Schade en Schadeloosstelling door Jan Ronse, n° 59). Minder nauwkeurig en misschien onjuist is het te spreken van mogelijkheid van schade. Het aanvoeren dat men mogelijk schade geleden heeft is geen voldoende aanvoering opdat de eis ontvankelijk weze. Op de eiser rust immers de aanvoeringslast (de Nederlanders zeggen doorgaans stel-plicht, maar van een eigenlijke procesuele plicht kan hier geen sprake zijn, — vgl. D. : *Behauptungslast*, Fr. : *charge de l'allégation*) dat hij zeker schade geleden heeft. Vervolgens kwam het ontvankelijkheidsvereiste van de hoedanigheid of van de legitimatie van de eiser ter sprake.

Hierbij onderzoekt het hof blijkbaar slechts twee hypothesen, nl. die waar de echtgenoot van het verwonde slachtoffer in eigen naam optreedt of als hoofd der huwelijksgemeenschap. Er is ook nog een derde mogelijkheid, n.l. die waar de echtgenoot optreedt als vertegenwoordiger van zijn echtgenote.

Het principe kan geformuleerd worden als volgt : « daarheen gaat de vergoeding, waar de schade geleden werd » (A.P.R., Tw. Schade en schadeloosstelling, door Jan Ronse, n° 1188). Hieruit volgt dat in het regime der wettelijke huwelijksgemeenschap de rechtsvordering betreffende de uitgaven en kosten aan de echtgenoot behoort (A.P.R., l.c., met verwijzingen).

Betreffende de schade door invaliditeit ontstaan is de toestand anders.

In zover hieruit vermogensschade voortspuit moet een onderscheid gemaakt worden naar gelang de gehuwde vrouw een afzonderlijk beroep of bedrijf uitoefent. In dit laatste geval heeft de gehuwde vrouw het uitsluitend beheer en genot van haar beroepsinkomsten en strekt dit genot en beheersrecht zich uit op de vergoeding die het verlies van deze inkomsten vervangt (A.P.R., zelfde Tw., n° 173 en 1192).

Buiten dit geval is er betwisting nopens de vraag of de vergoeding voor invaliditeit al dan niet in gemeenschap valt. Indien de arbeidskracht geen vermogensbestanddeel uitmaakt evenmin als de eer en de goede naam, kan uit de krenking van deze waarde vermogensschade volgen, zodat daar aanspraak op schadeloosstelling die hieruit ontstaat, als vermogensschade tot de huwelijksgemeenschap behoort. Dientengevolge dient de eis ingesteld te worden door de echtgenoot als hoofd der huwelijksgemeenschap. Men vergete hierbij echter niet het principe « daarheen gaat de vergoeding, waar de schade geleden werd ». Welnu, het kan voorkomen dat bij doorlopende schade door blijvende werkonbekwaamheid, de duur daarvan het bestaan der huwelijksgemeenschap kan overtreffen. In dat geval behoort aan de gemeenschap slechts de vergoeding voor de schade tot aan haar ontbinding geleden (A.P.R., zelfde Tw., n° 1193-1198).

Wat de extrapatrimoniale schade betreft, wordt thans niet meer betwist dat de genoegdoening hiervoor een eigen goed der gehuwde vrouw uitmaakt (A.P.R., zelfde Tw., n° 1199). Dientengevolge kan de vrouw zelf de eis instellen mits machtiging van haar echtgenoot of van de rechtbank. Maar hier ook behoudt de echtgenoot het vermogen om deze roerende rechtsvordering van zijn echtgenote uit te oefenen (ibid, n° 1200).

2° Eens te meer moest beslist worden of uit de invaliditeit van een huishoudster al dan niet vermogensschade volgt. De rechtspraak blijft dienaangaande blijk geven van tegenstrijdige oplossingen, terwijl bij bevestigend geval de begroting van de schade en schadeloosstelling op zeer uiteenlopende wijze geschiedt.

Terecht werd de economische waarde van het vermogen tot arbeid van de gehuwde vrouw door het hof van beroep te Gent bevestigd (zie in die zin A.P.R., Tw. Schade en Schadeloosstelling, door Jan Ronse, n° 940 en n° 1182 en volg.) Het hof begroet de schadeloosstelling met referentie naar hetgeen de gehuwde vrouw door eigen arbeid buitenhuis zou kunnen verdienen. Deze wijze van begroting komt inderdaad als de meest geschikte voor (Zie A.P.R., zelfde Tw., n° 1183 en 1186).

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

1e Kamer. — 27 december 1956.

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : M.M. Moerenhout en Van de Vijver.

Advocaten : Mrs Delvoye, Malfait en Roelandts.

Samenwerkende vennootschap. — Faillissement van een der vennoten. — Daling daardoor van het ledenaantal beneden zeven. — Vordering tot ontbinding van de vennootschap door de curator.

Naar luid van artikel 154 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen ontvangen in geval van faillissement van een vennoot van een samenwerkende vennootschap de schuldeisers zijn aandeel op de bij artikel 153 voorgeschreven wijze, zonder dat zij de vereffening van de vennootschap mogen vorderen.

Hieruit blijkt dat de gefailleerde van rechtswege niet meer vennoot is van de dag af van zijn faillietverklaring; zulks vindt zijn rechtsgrond in het feit, dat vennoten zich «intuitu personae» hebben verbonden.

Alhoewel de wet dienaangaande, wat betreft de samenwerkende vennootschap, geen uitdrukkelijke sanctie inhoudt voor het geval, dat het wettelijk aantal leden daardoor niet meer zou aanwezig zijn, nemen rechtsleer en rechtspraak algemeen aan, dat, zo de samenwerkende vennootschap niet meer zeven vennoten heeft gedurende meer dan zes maanden, de ontbinding van de vennootschap in rechte kan worden gevorderd.

Dit vindt zijn reden in het feit, dat de samenwerkende vennootschap een maatschappij is met schommelend kapitaal en veranderlijk ledenaantal, zodat, mocht dit aantal onder het wettelijk minimum dalen, rechten en belangen van derden daardoor zouden worden gekrenkt, alsook die van de andere vennoten, zo zij hoofdelijk gebonden zijn.

De ontbinding van de vennootschap kan door ieder belanghebbende worden gevorderd, ook door een der vennoten, onder voorwaarde echter, dat deze laatste daartoe een rechtmatige reden heeft.

De curator van de failliete vennoot kan de ontbinding van de vennootschap vorderen ingevolge zijn wettelijk mandaat en in het belang van de failliete boedel.

Het bewijs van het opnemen van vennoten, die niet behoorden tot de stichters van de vennootschap, kan alleen blijken uit de vermeldingen in het register der vennoten.

Mr Delvoye en Malfait, q.q. t/ Faillissement Forman t/ S.V. Eigen Haard.

Overwegende dat de vordering strekt tot het horen verklaren dat verweerster ontfonden is en tot het bepalen van de wijze van vereffening van de maatschappij en tot de benoeming van één of meerdere vereffenaars;

Overwegende dat partijen de samenvoeging vorderen wegens verknochtheid der vorderingen ingeschreven sub n° 4030 en 4031 der Algemene Rol, maar dat deze een verschillend vorwerp hebben en de uitspraak over de ene, de andere niet beïnvloeden moet, zodat gebeurlijke tegenstrijdigheid uitgesloten is;

Overwegende dat eisers hun vordering steunen op artikel 104 der samengeordende wetten op de handelsvennootschappen en zijn analogische toepassing op de samenwerkende maatschappijen;

Overwegende dat verweerster een samenwerkende handelsvennootschap is;

Overwegende dat op 21 november 1949, datum van een buitengewone algemene vergadering der deelgenoten, het P.V. van notaris Vansteenhuyse zeven deelgenoten vermeldt, waaronder André Forman, eigenaar van 300 aandelen, aan wie 2.600 nieuwe aandelen werden toegekend;

Dat de heer André Forman, bij vonnis van 8 september 1951, van de rechtbank van koophandel te Kortrijk in failliet werd verklaard;

Overwegende dat eisers hieruit afleiden dat sedertdien en bij toepassing van artikel 154 der samengeschatelde wetten, de heer Forman van rechtswege geen deelgenoot meer was en de maatschappij sedert meer dan zes maanden geen zeven leden meer telt, zodat haar ontbinding kan gevorderd worden door ieder belanghebbende;

Overwegende dat verweerster daartegen aanvoert dat geen enkele wettelijke beschikking bepaalt dat de ontbinding van de samenwerkende vennootschap mag gevorderd worden wegens ontoereikendheid van het minimum aantal leden;

Dat daarenboven en voor het geval dat eisers stelling juist ware, de vennoot zelf deze ontbinding niet vorderen mag en hij alleenlijk recht heeft zich in te trekken met het terugnemen van de waarde van zijn aandeel, volgens aanduidingen van de laatste balans;

Overwegende dat naar luid van artikel 154 op de samengeschatelde wetten op de handelsvennootschappen, ontvangen in geval van faillissement van een vennoot van een samenwerkende vennootschap, de schuldeisers zijn aandeel op de wijze en binnen de termijn voorzien bij artikel 153, zonder dat zij de afrekening der vennootschap mogen vorderen;

Dat hieruit blijkt dat gefailleerde van rechtswege geen vennoot meer is vanaf de dag van zijn in faillissementverklaring (Pand. Belges, V^o Soc. Coopérat., n°s 410 tot 413; Resteau : Société Coop., n°s 203 tot 206) en de rechtsgrond daarvan berust in het feit dat vennoten zich «intuitu personae» verbonden hebben;

Overwegende dat alhoewel de wet dienaangaande met betrek op de samenwerkende vennootschap, geen uitdrukkelijke sanctie inhoudt voor het geval dat het wettelijk getal leden niet meer zou bereikt zijn, de rechtspraak en de rechtsleer algemeen aanvaarden, dat zo de samenwerkende vennootschap geen zeven vennoten meer telt gedurende meer dan zes maanden, de ontbinding der vennootschap in rechte kan gevorderd worden (Devos et Van Menen : Comment. des lois sur les sociétés comm., T. II, blz. 438; Frederic : Principes de Dr. Comm., T. II, blz. 519; Frederic : Traité de dr. commerce, T. V, blz. 999; Rép. pr. Dr. belge, T. V, Société coopérative, n° 447; Resteau : Société Coop., n° 357; Pand. Belges, Société Coop., n°s 525, 526);

Dat de reden ervan te vinden is in het feit dat de samenwerkende vennootschap een maatschappij is met schommelend kapitaal en veranderlijk aantal leden, zodat, moest dit getal onder het wettelijk minimum dalen, rechten en belangen van derden erdoor zouden gekrenkt worden, alsook deze van de andere vennoten, zo zij alheelijk gebonden zijn;

Overwegende dat de ontbinding van de vennootschap door ieder belanghebbende mag gevorderd worden, ook door één der vennoten (Novelles : Droit Comm., T. III, blz. 518) onder voorwaarde echter dat deze laatste daartoe een rechtmatige reden bezit (Resteau : SoSc. Coop., n° 357);

Dat ter zake zij gevorderd wordt door de bezorgers van de failliet Forman en niet door de uittredende vennoot, en zij dusdoende handelen ingevolge hun wettelijk mandaat en in het belang van de falingsboedel;

Overwegende dat nochtans, zo ten dage van het inleiden der vordering, de vennootschap terug zeven leden telt, de vraag onontvankelijk zal voorkomen (Resteau: Soc. Coop., n° 357), omdat daardoor de rechtmatige belangen van derden en andere vennoten gevrijwaard zijn;

Overwegende dat echter tot nu toe niet bewezen is dat op 12 december 1955 de vennootschap « Eigen Haard » geen zeven vennoten meer telde sedert meer dan zes maanden;

Overwegende dat het bewijs van het opnemen van vennoten, die geen stichters van de vennootschap geweest zijn, alleenlijk blijken kan uit de meldingen in het register der vennoten (Verbr., 12 november 1903, Pand. Pér., 1903, n° 1459).

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Alle verdere besluiten van de hand wijzend;

Zegt dat er geen aanleiding bestaat tot samenvoeging der vorderingen ingeschreven sub n° 4030 en 4031 der Algemene Rol, wegens verknochtheid;

Alvorens uit te spreken ten gronde;

Stelt vast dat vennoot en stichter van de samenwerkende vennootschap « Eigen Haard » Forman, van rechtswege geen vennoot meer is sedert hij in staat van faillissement werd verklaard;

Zegt dat zijn vervanging door een andere vennoot alleenlijk blijken mag uit de meldingen van het register der vennoten van de samenwerkende maatschappij;

Beveelt dat dit register aan de rechtbank zal voorgelegd worden ter zitting van 7 februari 1957, ten einde zich te vergewissen, indien op 12 december 1955, bij het instellen der vordering, het wettelijk minimum getal vennoten bereikt was;

Kosten voorbehouden.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

1e Kamer. — 8 maart 1955.

Voorzitter: M. F. Kesteloot.

Rechters: M.M. le Fevere de ten Hove en Van Balberghe.

Advocaten: Mrs De Buck en Bouckaert.

Kleine nalatenschappen. — Geen overneming van slechts een gedeelte van de tot een landbouwexploitatie behorende onroerende goederen.

Wanneer de overneming krachtens de wet van 16 mei 1900 betrekking heeft op een landbouwexploitatie, kan zij niet uitgeoefend worden voor een deel van de onroerende goederen, die tot deze landbouwexploitatie behoren.

Zowel uit de tekst van artikel 4 van voormelde wet als uit haar strekking blijkt inderdaad dat de overneming ten doel heeft de landbouwexploitatie te handhaven, zoals zij bestond ten tijde van het overlijden van de erflater.

Door de overneming toe te laten heeft de wetgever trouwens ook op het oog gehad, dat de andere belanghebbenden niet zouden worden benadeeld; de

overneming van een deel der landbouwexploitatie zou de andere erfgenamen in belangrijke mate benadelen, wanneer het overblijvende, niet overgenomen gedeelte dient te worden verkocht.

cs. De Smet t/ cs. De Smet.

Aangezien de vordering strekt tot vereffening en verdeling der huwelijksgemeenschap bestaen hebbende tussen eerste eiser en wijlen Maria L. Maertens, overleden te Pittem, op 13 november 1945 en van de nalatenschap van deze laatste;

Dat derde eiseres wensende de overname te doen, van de goederen welke van die onverdeeldheid afhangen, de aanstelling van deskundigen vordert;

Overwegende dat verweerders zich tegen de gevorderde overname verzetten, om reden dat de overname op grond der wet van 16 mei 1900 dient uitgeoefend op al de goederen die de landbouwexploitatie vormen, en dat trouwens derde eiseres geen mede-eigenares meer is van een gedeelte dezer goederen; dat zij op grond van dezelfde wet, de overname vorderen van al de goederen welke deel uitmaken van de landbouwexploitatie;

Overwegende dat de vordering van eiseres, zowel deze tot vereffening en verdeling, als deze tot overname zich niet uitstrekt tot al de goederen welke van de ontbonden huwelijksgemeenschap en nalatenschap afhangen; dat namelijk in hun dagvaarding niet begrepen is het perceel weiland gelegen te Pittem Claerhouthoek, sectie C nummer 296a, met een kadastrale oppervlakte van 35 a. 10 ca.;

Overwegende dat blijkt uit de vermeldingen van de hypotheekbewaarder te Brugge, dat eisers op 9 april 1954 al hun gerechtigden in voormeld perceel weiland verkochten aan Adelis Ide en Germain Ide;

Overwegende dat, zo het aan eisers vrijstaat de vraag tot vereffening en verdeling te beperken, tot sommige goederen der onverdeeldheid, de overname wanneer ze zoals in casu betrekking heeft op een landbouwexploitatie niet kan worden uitgeoefend voor een deel der onroerende goederen welke van die landbouwexploitatie afhangen;

Dat inderdaad zowel uit de tekst van artikel 4 der wet van 16 mei 1900 als uit het door de wetgever nagestreefde doel blijkt, dat de overname tot doel heeft de landbouwexploitatie te behouden zoals ze bestond ten tijde van het overlijden; dat trouwens door de overname toe te laten de wetgever ook op het oog heeft gehad, dat de andere belanghebbenden niet zouden worden benadeeld; dat de overname van een deel der landbouwexploitatie de andere erfgenamen grotendeels zou benadelen, wanneer het overblijvende en niet overgenomen deel dient verkocht (Zie De Page IV, n° 1063; Ernet n° 81; Cass. 8 maart 1928, pas. 1928, I, 105; en P.P. n° 55; Cass. 3 juni 1948, T.N., 154; Edgard Van Hove, T.N., 1948, 145; Schiks en Van Isterbeeck IV, n° 703; Rép. pr. de droit belge V° Successions n° 3064, 3066 en 3067);

Overwegende dat niet ernstig kan betwist worden dat het bedoeld weiland een inbegrepen deel uitmaakt van de bedoelde landbouwexploitatie, vermits het een vierde deel beslaat van de totale oppervlakte dezer goederen, en als enig weiland onmisbaar voorkomt voor het landbouwbedrijf;

Overwegende dat de vraag tot overname door derde eiseres dus niet gegrond is;

Overwegende dat verweerders bij tegeneis, de overname vragen van al de onroerende goederen welke afhangen van de onverdeeldheid, dus niet enkel van de goederen vermeld in de dagvaarding maar ook van het voormelde perceel weiland;

Overwegende dat de overname op grond van art. 4 der wet van 16 mei 1900 een wijze van vereffening en verdeling is; dat de tegeneis dus impliciet doch zeker een eis tot vereffening en verdeling van gans de onverdeeldheid inhoudt;

Overwegende dat verweerders zich in de voorwaarden bevinden om de overname te doen; dat de tegeneis dus ontvankelijk is;

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE OOSTENDE

27 juni 1957.

Voorzitter : M. Rayée.

Referendaris : M. Fontaine.

Advocaten : Mrs Porta, Six en De Graeve.

Wisselrecht. — Hernieuwing van wissels is geen schuldvernieuwing. — Gevolgen van een zgn. « tegenboeking ».

De hernieuwing van wissels dient niet als schuldvernieuwing te worden beschouwd, maar wel als een eenvoudige verlenging van de termijn; derhalve mag de houder slechts het bedrag vorderen van één wissel en niet de opgetelde bedragen van al de hernieuwde wissels.

Het boekhoudkundig vernietigen van krediet, anders « tegenboeking » genaamd, heeft tot gevolg de nemer, die ingevolge een endossement de wissel onder zich houdt, de eigendom van de wissel te doen verliezen en hem elke vordering tegenover de remittent te ontnemen.

Vanslambroeck t/ S.V. Luxor en P.V.B.A. Dicro.

De feiten :

Aangezien Mevrouw Rondelez, op 30 juni 1954, een Juke-Boxe kocht voor de prijs van 73.150 frank, betaalbaar met verschillende wissels, waarvan de eerste ten bedrage van 23.150 frank verviel de 30 september 1954;

Aangezien Mevrouw Rondelez, die de wissel van 23.150 frank niet betaald had op zijn vervaldag, een nieuwe wissel accepteerde van 21.000 frank en het verschil van 2.150 frank betaalde in specien;

Aangezien die nieuwe wissel van 21.000 frank, de 25 januari 1955 door Rondelez geaccepteerd, door de maatschappij Dicro, trekker, werd geëndosseerd ten voordele van de maatschappij Luxor;

Aangezien de wissel van 21.000 frank, onbetaald op 28 februari 1955, werd hernieuwd door een nieuwe wissel einde juni 1955, en nogmaals geëndosseerd ten voordele van de maatschappij Luxor;

Einde juni werd de wissel van 21.000 frank andermaal onbetaald gelaten, en hernieuwd door een wissel op 30 september 1955;

Aangezien Mevrouw Rondelez ondertussen, bij stukken en brokken aan de maatschappij Dicro het totaal bedrag betaalde van de 21.000 frank, met de onkosten en de interest;

In rechte :

Aangezien het bewezen is dat Mevrouw Rondelez aan de maatschappij Dicro, die zulks toegeeft, het bedrag van de kwestieuze wissel van 23.150 frank heeft betaald; dus moet zij de verschillende wissels niet meer

betalen die het voorwerp zijn geweest van menigvuldige hernieuwingen;

Het geding gaat eer tussen de maatschappij Dicro, die betaling heeft bekomen van de wissel van 23.150 frank, en de maatschappij Luxor, die de endossataire van de hernieuwde wissel is geweest;

Aangezien er vooraf dient onderlijnd dat de hernieuwing van wissels niet dient beschouwd als een novatie, maar wel als een eenvoudige verlenging van de termijn; derhalve mag de maatschappij Luxor maar het bedrag vorderen van één wissel, en niet de samengestelde bedragen van al de hernieuwde wissels;

Aangezien de vraag die gesteld wordt derhalve is te weten of de maatschappij Luxor verhaal heeft tegen de maatschappij Dicro om betaling te bekomen van het bedrag van de oorspronkelijke wissel en 21.000 frank;

Aangezien de maatschappij Luxor, in haar hoedanigheid van endossataire van de wissel van 21.000 frank, het krediet van die som heeft toegestaan aan de maatschappij Dicro, trekker en remittent van de wissel; ingevolge het niet-betalen van die wissel heeft de maatschappij Luxor het voordien toegestaan krediet rekenplichtig vernietigd;

Aangezien dit rekenplichtig vernietigen van krediet, anders genoemd « tegenboeking » tot gevolg heeft de nemer, die de wissel onder zich houdt ingevolge een endossement de eigendom te doen verliezen op de wissel en hem elke vordering ontnemt tegenover de remittent; (Handelsr. Oostende 16 febr. 1905; B. J. 1276; Namur, T. III, n° 1573);

Aangezien de maatschappij Luxor, die het op zijn vervaldag niet betaald effect, waarvan het bedrag voordien werd geboekt op het krediet van de maatschappij Dicro, heeft tegengeboekt op het debiet van deze maatschappij, door die verrichting de afgifte vernietigt die haar gedaan werd; door het geschrift tegen te boeken heeft de maatschappij Luxor de eigendom verloren van het effect dat zij verplicht is terug te overhandigen aan de remittent, de maatschappij Dicro, die er eigenaar is van gebleven ten gevolge van het onthbindend beding, dat de overdracht aantast en ook al de rechten aan het effect verbonden; (Handelsr. Brussel, 16 jan. 1908, Jur. Comm. Brux. 108);

Aangezien de houder van de wissel zijn verhaal tegenover de andere ondertekenaars maar behoudt voor zover dezen niet doen blijken van hun bevrijding;

Aangezien in het voorhanden geval de ondertekenaars Vanslambrouck-Rondelez echter het bedrag van de wissel hebben betaald; bijgevolg heeft de maatschappij Luxor geen enkel verhaal meer tegen hen; zij heeft zich gedragen als een derde-drager van kwade trouw en heeft een culpoze en bedrieglijke daad gesteld, door aan Dicro de effecten niet terug te geven die zij zonder reden behield, en door zich te beroepen op de beide wissels, waarvan de ene een hernieuwde is, tot staving van een blijkbaar roekeloos en tergend geding;

Rangezien, lijk hierboven is gezegd, dat de tegenboeking door de maatschappij Luxor gedaan, aan deze laatste elke vordering ontzegt tegenover de remittent van de wissel, de maatschappij Dicro; (Brussel, 16 maart 1910; Pas. 1910, II, 196); bovendien, doordat de oorspronkelijke hoofdvordering niet gegrond is, heeft de oproering tot vrijwaring geen voorwerp;

Aangezien er nochtans dient op gewezen dat Dicro niet ontsnapt aan alle verwijt, want, doordat zij vanwege Vanslambrouck-Rondelez gedeeltelijke betaling had bekomen van de tweede kwestieuze wissel vóór zijn vervaldag, had Dicro die betaling, die toekwam aan Luxor, moeten weigeren, althans had zij Luxor van die gedeeltelijke betaling moeten verwittigen, vermits de tegenboeking nog geen plaats had gehad;

Om deze redenen :

Verklaart het verzet voor ontvankelijk en gegrond; Opnieuw uitspraak doende : doet het vonnis waartegen verzet teniet, ontzegt de maatschappij Luxor haar oorspronkelijke vordering; ontslaat de niet-verschijnende verwerende partijen van de veroordelingen tegen het uitgesproken;

Veroordeelt de maatschappij Luxor om de aanleggers in verzet de som te betalen van 5.000 frank, als schadeloosstelling wegens tergend en roekeloos geding en bovendien tot al de kosten, inbegrepen die van de oproeping in vrijwaring, die zonder voorwerp is, kosten begroot op 600 frank voor de verzetprocedure en op 420 frank voor het geding in tussenkomst, waarbij nog dient gevoegd het registratierecht op de minuut van dit vonnis;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad.

VREDEGERECHT TE LEUVEN

2e Kamer. — 12 maart 1957.

Rechter : M. Theunis.

Advocaten : Mrs Van den Bergh en Verougstraete.

Arbeidsongeval. — Geen cumulatie van de vordering uit het gemene recht en die uit de arbeidsongevallenwet. — Ontvankelijkheid van de vordering uit de arbeidsongevallenwet.

Krachtens het derde lid van art. 19 van de arbeidsongevallenwet, gewijzigd bij de wet van 10 juli 1951, art. 10, 1° heeft het slachtoffer de keus tussen de rechtsvordering, steunend op het gemene recht en die steunend op de wetgeving inzake arbeidsongevallen.

Zulks veronderstelt noodzakelijk, dat het hem niet mogelijk is beide vorderingen tegelijk in te stellen.

Verder bepaalt het vierde lid van voormeld artikel 19 dat de schadevergoeding krachtens het gemene recht niet gecumuleerd wordt met de uit de arbeidsongevallenwet voortspruitende vergoedingen.

Zo de door de strafrechter aan het slachtoffer toegekende vergoedingen wegens arbeidsongeschiktheid hoger zijn dan of gelijk aan de forfaitaire vergoedingen, is de werkgever van alle betaling vrijgesteld, behalve wanneer, indien de derde volledig aansprakelijk, deze derde ingevolge zijn insolventie niet de vergoedingen betaalt, die volgens het gemene recht verschuldigd zijn wegens stoffelijke schade.

Hieruit volgt, dat de eventuele ontvankelijkheid van de eis afhangt van de oplossing van het geschil door het slachtoffer als burgerlijke partij voor de strafrechter aanhangig gemaakt alsmede van de solvabiliteit van de derde verantwoordelijke na zijn veroordeling.

Mertens-Bernaerts t/ Belgische Staat (Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg).

Aangezien, overeenkomstig lid 3 van artikel 19 der samengeordende wetten op de arbeidsongevallen, gewijzigd bij de wet van 10 juli 1951, artikel 10, 1°, het slachtoffer de keus heeft tussen de rechtsvordering steunende op het gemeen recht en deze steunend op de wetgeving in zake werkongevallen (Noot Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg, overgeno-

men in het verslag van de Commissie van de Senaat, Parl. besch. Senaat, 1950-1951, N° 348, blz. 21) wat noodzakelijk veronderstelt dat het hem niet mogelijk is beide vorderingen, zoals in casu, tegelijk in te stellen;

Aangezien verder lid 4 van voormeld artikel 19 bepaalt, dat de schadevergoeding wegens het gemeen recht niet gecumuleerd wordt met de uit de wet op de arbeidsongevallen voortvloeiende vergoedingen;

Aangezien derhalve, zo de door de strafrechtsmacht aan eiseres toegekende vergoedingen wegens arbeidsongeschiktheid hoger zijn dan of gelijk aan de forfaitaire vergoedingen, de werkgever van alle betaling vrijgesteld is, behalve wanneer, indien zoals in onderhavig geval de derde volledig aansprakelijk is, deze derde, ingevolge insolventie, niet de vergoedingen betaalt, die volgens het gemeen recht verschuldigd zijn wegens stoffelijke schade (lid 5 van artikel 19);

Aangezien er uit volgt dat de gebeurlijke ontvankelijkheid van de eis afhangt van de oplossing van het geschil door eiseres als burgerlijke partij aanhangig gemaakt voor de strafrechtsmacht, alsmede van de solvabiliteit van de derde verantwoordelijke, na dezes veroordeling;

Aangezien het dan ook terecht is dat verweerder de onontvankelijkheid hic et nunc van de eis concludeert;

Aangezien de eis, die op de samengeordende wetten in zake arbeidsongevallen steunt, niet als vermetel en tergend kan beschouwd; bijgevolg overeenkomstig de wet van 20 maart 1948, de kosten ten laste van verweerder dienen gelegd;

Om deze redenen :

— Verklaren de eis hic et nunc niet ontvankelijk; wijzen hem af;

Verwijzen verweerder in de kosten des gedings.

INGEZONDEN BIJDAGEN

ONZE RECHTSTAAL EN BENELUX

*« Want Néerlands tale is wondersoet
Voor die heur geen geweld en doet. »*
(vrij naar Guido Gezelle)

Het zal wel niet vaak voorkomen, dat iemand plaatsruimte in het « Rechtskundig Weekblad » zoekt om de aandacht van de vakkundige lezers van dat blad te vestigen op een artikel in een gewoon dagblad, ook niet als dat dagbladartikel is gevloeid uit een zo bij uitstek deskundige pen als die van de hoogleraar rude donatus prof. Dr. C. Gerretson.

Een uitzondering op deze regel, om daarvoor géén aandacht der vakgenoten te vragen, meen ik echter thans wel te moeten maken voor het bijzonder belangrijke opstel van prof. Gerretson in het dagblad « De Telegraaf » van zaterdag, 30 november j.l., getiteld : « *Op, Seventhien Provinciën !* », want ten eerste is zulk een dagbladartikel een « ééndagsvlinder »; ten tweede kan men van zulke « ééndagsvlinders » in een groot dagblad, juist omdat ze zo gedegen en uitvoerig zijn, met het oog op de lezers (of niet-lezers !) van de krant, verklaren : « dat het paarden voor de... enfin, voor de krantenlezers gegoid is »; en ten derde, lest best, raakt deze zaak dermate de toekomst van ons volk en van het « *Benelux-Parlement* », dat enige aandacht-vestiging,

juist in het R.W. verantwoord, zo niet geboden is!

Korthedshalve citeer ik een paar gedeelten, dan is men meteen «in medias res» — «Het vrijwel enige gebied, waarop nieuwe «integratie»-vlechteiten thans de derde poging tot stichting van een «blijvend huis» der Verenigde Nederlanden kunnen doen stranden, is de historische verscheidenheid der Benelux-talen, *welker zuivere rechtsverhouding* (cursivering van mij. S./-) een voorwerp behoort te zijn van ons aller *uiterste zorgvuldigheid*.

Met bezorgdheid lazten wij daarom in «Trouw», in een verslag van de vergadering, het volgende: «De noodzaak hiertoe (sc.: het naar elkaar toe moeten groeien) bleek ook uit het optreden van prof. Molenaar, het Nederlandse liberale Eerste-Kamerlid, die de Vlamingen op de tenen ging staan, door te verklaren dat de schriftelijke stukken «geen goed Hollands bevatten». — Het Vlaamse dagblad «Het Volk» was hierover terecht bijzonder gebedgd.

Prof. Gerretson nu heeft deze zaak nauwkeurig onderzocht, en schrijft vervolgens: «...er is, wat men bij een man als prof. Molenaar ook zonder informatie mocht aannemen, *geen sprake van*, dat hij de Vlamingen op de tenen heeft getrapt. Hij heeft alleen *feiten* gekritiseerd, zonder enige dienst speciaal te beschuldigen. En deze feiten zijn ontegensprekelijk juist; naar ook prof. Romme naar aanleiding van artikel 13 reglement van orde heeft verklaard, laat de Nederlandse vertaling, *vooral van wetteksten* (cursivering van mij S./-), soms, soms veel, te wensen over...

Neem slechts het «Verdrag» zelf ter hand. Is in artikel 46 de vertaling: «de vonnissen zijn definitief» gebruikelijk Nederlands óf vertaald Frans voor «niet onderworpen aan enig rechtsmiddel»?

En waarom te spreken over een «aangenomen» vonnis, waar de klassieke Nederlandse rechtstaal (ook in het Zuiden) het prachtige «*gewijsde*» heeft? Het afschuwelijk Nederlands van artikel 45, lid 2, geeft bovendien zelfs de zin van de Franse tekst niet zuiver weer.

Men heeft naar aanleiding van deze klacht gezegd: dat men op het generaal-secretariaat moet zorgen te beschikken over ambtenaren, die *het Nederlands* (het onderscheid tussen Vlaams en Hollands is officieel opgeheven) uitstekend kennen. Dat spreekt vanzelf; sekretarissen-generaal, die geen of onvoldoende Nederlands kennen, zijn uit den boze: er behoren slechts ambtenaren aan de Benelux-organen te worden benoemd, die beide talen *volledig* beheersen.

De Nederlands-taligen in Noord én Zuid hebben recht de Benelux-teksten te kunnen lezen in idiomatische *Nederlandse rechtstaal*. En dit recht eisen, terecht, niet alleen de «Hollanders» maar óók alle oprechte Vlamingen voor zich op.

Assen, eind november 1957.

Dr. H. P. Schaap.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BIBLIOGRAPHIE

Nederland

- Asser C. — Handleiding tot de beoefening van het Nederlands burgerlijk recht. — 2. Zakenrecht. 9e dr., bew. door J. H. Beekhuis. Algemeen deel, XI, 369 bl. — Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink.
- Bemmelen J. M. van en E. J. A. Fischer-Keuls. — Levend recht. — Zeist, W. de Haan.
- Boer H. de. — De commissarisfunctie. — Amsterdam, J. H. de Bussy.
- Bromberg R. — Sociale rechtskennis. 1. Staatsrecht. — Utrecht, De Lantearn.
- Bruijn A. de. — Het Nederlandse huwelijksvermogensrecht. — Arnhem, S. Gouda Quint, D. Brouwer en Zoon. Afl. 2.
- Drukker M. — Beschouwingen over de successiewet 1956. — Amsterdam, FED.
- Goddard H. — Criminele recherche, meer dan honderd jaar geleden. — Haarlem, H. D. Tjeenk Willink en Zoon.
- Grinten W. van der. — Collectivering in het privaatrecht. — Inaug. rede; Nijmegen, Dekker en Van de Vegt.
- Haakman A. — Rechtspraak bedrijfsorganisatie. De wetten administratieve rechtspraak en tuchtrechtspraak bedrijfsorganisatie. — Alphen aan de Rijn, N. Samson.
- Heldingen W. van. — Het statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden. Wordingsgeschiedenis, commentaar en praktijk. — 's Gravenhage, Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf.
- Hof J. — Raakpunten bedrijfseconomie en belastingen naar de winst. — Amsterdam, FED.
- Hugenholtz J. — Toekomst en planning van het wegverkeer. — Amsterdam, Scheltema en Holkema.
- Krusel G. — De industriële vestigingsplaats. (Oorspronkelijk verschenen als proefschrift Gemeenteveruniversiteit Amsterdam.) — Leiden, H. E. Stenfert Kroese.
- Michels J. — Het middellange exportkrediet. (Oorspronkelijk verschenen als proefschrift, Rotterdam.) — Leiden, H. E. Stenfert Kroese.
- Molengraaff W. — Leidraad bij de beoefening van het Nederlandse handelsrecht. — Haarlem, De Erven F. Bohn. — Dl 4, Afl. 1. 9e dr. herz. door Chr. Zevenbergen.
- Nierop H. van. — Schets van het bankwezen. — 4e dr. Haarlem, De Erven F. Bohn.
- Polak W. — Ieder het zijne. Hoofdlijnen van de studie over de inkomens- en vermogensverdeling «Wenkend Perspectief». — Uitg. van het Nederlands verbond van vakverenigingen. — Amsterdam, De Arbeiderspers.
- Salomons K. — Reglementen binnenvaart. — Assen, Born.
- Schmidt S. — Atomen! De vreedzame toepassing van atoomgebruik en bescherming tegen radio-actieve besmetting. — Leiden, L. Stafleu.
- Septer A. — Beknopt leerboek voor de burgerlijke stand. — 7e dr. — Alphen aan de Rijn, N. Samson.
- Smeets M. — Inkoop van eigen aandelen. — Amsterdam, FED.
- Soest C., van, en A. Meering. — Leidraad bij de belastingstudie. — Arnhem, S. Gouda Quint, D. Brouwer en Zoon.
- Visser W. — Eenvoudige belastingkunde, tevens toelichting op de aangiftebiljetten inkomsten- en vermogensbelasting. — 4e dr., Amsterdam, FED.

Weisfelt H. — Hoe werkt de fiscus ? Met medewerking van A. Bouman en A. Heyne, 2e dr. Bew. door J. de Jong en A. Bouman. — Deventer, AE. E. Kluwer.

Frankrijk

- Aubenais R. — Autour d'un contrat d'apprentissage de notaire. — (Aix-en-Provence) La Pensée universitaire.
- Candau P. — Essai d'enquête sur les causes et les conséquences d'une grève dans une entreprise de transports en commun. — (Aix-en-Provence) La Pensée universitaire.
- Carbonnier J. — Les Biens et les obligations. T. II, 2e partie : Les Obligations. — Presses universitaires de France.
- Cassan L. — Notions élémentaires de droit civil. — Libr. générale de droit et de jurisprudence.
- Dairaines S. — Les Etrangers et les sociétés étrangères en France. — Edit. de Villefort.
- Duverger M. — Constitutions et documents politiques. — Presses universitaires de France.
- Giffard A. et Villers R. — Précis de droit romain et ancien droit français (Droit des obligations). — Dalloz.
- Guggenheim P. — Traité de droit international public. En 2 tomes. — Libr. gén. de droit et de jurisprudence.
- Hureau G. — Législation des sociétés commerciales. — Dunod.
- Julliot de la Morandière J. — Précis de droit civil. T. III. Coll. « Petits Précis Dalloz ». — Dalloz.
- Julliot de la Morandière J. — avec le concours de Rodière R. et Houin R. — Précis de droit commercial. T.I. Coll. « Petits Précis Dalloz ». — Dalloz.
- Kappeler D. — Les Réserves dans les traités internationaux. — Bâle, Verlag für Recht und Gesellschaft. Vente : Et. Ulman.
- Kuhnmunch O. — La Nature des opérations des opérations des sociétés dites de défense en justice. — (Aix-en-Provence). — La Pensée universitaire.
- Lepointe G. — Histoire des institutions et des faits sociaux. 1re année. Coll. « Nouveaux guides des exercices pratiques pour la licence en droit ». — Edit. Montchrestien.
- Lepointe G. — Histoire des institutions et des faits sociaux. 2e année. Coll. « Nouveaux guides des exercices pratiques pour la licence en droit ». — Edit. Montchrestien.
- Lepointe G. — Précis de droit romain et ancien droit français (Droit des biens). Coll. « Petits Précis Dalloz ». — Dalloz.
- Levet A., Perrot E., Fliniaux A. — Textes et documents pour servir à l'enseignement du droit romain. Coll. « Traité Sirey ». — Sirey.
- Mas G. et Ravaux C. — Législation professionnelle. — Dunod.
- Mazeaud H. — Droit civil. 3e année. (Nouveau régime). Coll. « Nouveaux Guides des exercices pratiques pour la licence en droit ». — Edit. Montchrestien.
- Ourliac P. et Malafosse J. de. — Droit romain et ancien droit. T. I. Les obligations. Coll. « Thémis ». — Presses univers. de France.
- Parisot D. et Jauffret A. — Manuel de procédure civile et voies d'exécution. — Libr. gén. de droit et de jurisprudence.
- Pradelle P. de la. — La Question du Plateau Continental. (Aix-en-Provence). La Pensée universitaire.

- Rault J. — Sociétés commerciales. T. II. Coll. « Traité Sirey ». — Sirey.
- Rault J. — Sociétés commerciales. T. III. Coll. « Traité Sirey ». — Sirey.
- Rouast A. et Durand P. — Précis de sécurité sociale. Coll. « Petits Précis Dalloz ». — Dalloz.
- Rousseau Ch. — Précis de droit international public approfondi. Coll. « Petits Précis Dalloz ». — Dalloz.
- Solente R. — Législation du travail et économie générale. — Dunod.
- Tableau général des résolutions de l'Institut de Droit international 1873-1956. — Edit. par Hans Wehberg. — Et. Ulman.
- Trotabas L. — Précis de science et technique fiscales. « Petits Précis Dalloz ». — Dalloz.
- Vincent J. — Précis de procédure civile et commerciale. — Coll. « Petits Précis Dalloz ». — Dalloz.

Engeland

- Alexandrowicz C. — Constitutional Developments in India. — Bombay, Oxf. U.P.
- Bromley P. — Family Law. — Butterworth.
- Chalmers Sir M. — Sale of Goods Act. — Butterworth.
- Gower L. — The Principles of Modern Company Law. Stevens & Sons.
- Jackson S. — Life and Cases of Mr. Justice Humphrays. — Beacon Bks : Odhams P.
- Leonard V. — Academy Lectures on Lie Detection. v.l. — Blackwell Sci.
- Marshall G. — Parliamentary Sovereignty and the Commonwealth. — Oxf. U.P.
- May Sir Th. — Parliamentary Practice. — Butterworth.
- Nottingham Lord. — Chancery Cases. v.l. — Selden Soc. : Quaritch.
- Ormerod A. — The English Bar and Supreme Court Civil Litigation. — Brit. Council : Longmans.
- Rowland J. — Criminal Files. — Arco.
- Salmond J. — Torts. — Sweet & M.
- Size M. — Prisons I have Know. — Allen & U.
- Sohn L. — Basic Documents on the United Nations. — Stevens & Sons.
- Sohn L. — Cases on United Nations Law. — Stevens & Sons.
- Williams Gl. L. — Learning the Law. Stevens & Sons.
- Woodfall W. — Law of Landlord and Tenant : Second Permanent Suppt. to 25re. — L.A. Blundell & V.G. Wellings, v. 1 : Business Tenancies. Sweet & M.

Zwitserland

- Aebi H. — Der Begriff des Verschuldens im Privatrecht und im Strafrecht. Winterthur, Kelle, 1957.
- Hainard P. — Der rechtlich zulässige Inhalt des Versicherungsvertrages nach dem BG über den Versicherungsvertrag vom 2. April 1908. Aarau, Sauerländer, 1957.
- Hiestand H. — Guide juridique suisse. Version française par G. Brosset et C. Schmidt. 2e édit. Genève, Ed. Radar, 1952.
- Kornmann S. — Die vorsorgliche Beschlagnahme von Seeschiffen. Zürich, Juris-Verlag, 1957.
- Le Liberté du commerce et de l'industrie en droit public suisse et comparé. (Par) Jaques Guyet (e.a.). Genève, Ed. Radar, 1954.
- Locher Kurt. — Das interkantonale Doppelbesteuerungsrecht. Basel, Verlag für Recht und Ges.
- Odenheimer M. — Der Christlich-Kirchliche Anteil an der Verdrängung der mittelalterlichen Rechtsstuktur und an der Entstehung der Vorherr-

schaft des staatlich gesetzten Rechts im deutschen und französischen Rechtsgebiet. — Basel, Helbing & Lichtenhahn, 1957.

Schwarzenbach H. — Grundriss des allgemeinen Verwaltungsrechts nach schweizerischer Lehre und Praxis. Bern, Stämpfli, 1957.

Stocker W. — Zum Schweizerischen Ehegüterrecht. Revisionspostulate und Auslegungsfragen. Referat. Basel, Helbing & Lichtenhahn, 1957.

Oostenrijk

Battl H. — Rechtsarchäologie des Landes Steiermark s. Gr. 14.

Wesener G. — Geschichte des Erbrechtes in Österreich seit der Rezeption. Graz, Böhlau, 1957.

Duitsland

Berg H. u. J. Wiefels. — Bürgerliches Recht. Familien- und Erbrecht. Stuttgart, Kohlhammer, 1956.

Bonin P. — Der Prozessvergleich unter besonderer Berücksichtigung seiner personellen Erstreckung. Stuttgart, Kohlhammer, 1957.

Brodhun G. u. L. Strippel. — Arbeitslosenversicherung. Frankfurt a.M., Verl. Kommentator, 1957.

Carl J. — Das amerikanische Leih- und Pacht-Gesetz. Berlin, Mittler, 1957.

Dischler L. — Forschungsstelle für Völkerrecht und Ausländisches Öffentliches Recht der Universität Hamburg. Das Saarland 1956-1957. — Die Rückgliederung: Darstellung mit Dokumenten. — Hamburg, Forschungsstelle f. Völkerrecht u. Ausland. öffentl. Recht d. Universität. Hamburg, 1957.

Dönges E. — Erfindungsverwertung leichtgemacht. Bad Wörishofen, Holzmann, 1957.

Doms J. — Heimatrecht und Vertreibung im Lichte internationaler Rechtsdokumente. Vortrag. Bonn, Kreisgruppe d. Landsmannschaft Schliesien e. V., 1957.

Film und Recht. — Informationsdienst d. Instituts f. Filmrecht. — München. — Hamburg, Film-Telegramm Informationsdienst, 1957.

Habscheid W. u. K. Meyer. — Neues Familienrecht. — Bielefeld: Dt. Heimat-Verl. Giesking, 1957.

Hinz J. — Kriegsvölkerrecht. — Köln, Heymann, 1957.

Jäckel E. — Die deutsche Frage 1952-1956. Notenwechsel u. Konferenzdokumente der vier Mächte. — Frankfurt a.M., Metzner, 1957.

Langemann H. — Das Attentat. — Hamburg, Kriminalistik, Verl. f. kriminal. Fachliteratur, 1957.

Makarov A. — Max-Planck Institut für Ausländisches und Internationales Privatrecht. — Berlin, de Gruyter, 1957.

Pfuhl E. — Die sowjetische Zivilprozessordnung und ihr Einfluss auf den sowjetischen Zivilprozess. — Berlin, Osteuropa-Inst., 1955.

Pfuhl E. — Das Recht der allgemeinen Lieferbedingungen im zwischenstaatlichen Aussenhandel des Ostblocks. — Berlin, Osteuropa-Inst., 1956.

Schneider E. — Die strafrechtliche Hausarbeit in den Universitäts-Übungen und im Referendarexamen. — Berlin, Vahlen, 1957.

Seipp P. — Die Rechtstellung des jungen Menschen in Familie, Schule und Beruf. — Berlin, Luchterhand, 1957.

Stoldt E. — Rechtsprechung der Bundesgerichte. — Flensburg, Gross (1957. (1. Verfassungs- und Verwaltungsrecht.)

Thannheiser W., Wende u. R. Zech. — Handbuch des Bundesversicherungsrechts. — München, Stutz, 1957.

Wedler R. — Fotorecht. — Halle (Saale), VEB Knapp, 1957.

Wenzel A. u. A. Klas. — Bundeswehrverwaltung. — Frankfurt a.M., Verl. f. Wehrwesen, Bernard & Graefe, 1957.

BALIELEVEN

Plechtige openingszitting van het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie van het Hof van Beroep te Brussel

Op zaterdag, 7 december l.l., had in de grote zaal van het Hof van Cassatie in het Paleis van Justitie de plechtige openingszitting plaats van het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie van het Hof van Beroep te Brussel.

Wanneer Mr Edg. Van Cauwelaert, voorzitter van het Pleitgenootschap, de zitting opende was de wijde zaal volledig gevuld met een aandachtig en voornamelijk publiek. Het was zeker een van de belangrijkste opkomsten die wij ooit bij het Vlaams Pleitgenootschap konden vaststellen.

Vermelden wij in het bijzonder de aanwezigheid van niet minder dan drie ministers, de Heer Lilar, Minister van Justitie, en de Heren Ministers Vermeylen en Fayat, beiden oud-voorzitters van het Vlaams Pleitgenootschap. Van de Nederlandse balies was er een delegatie aanwezig geleid door de Heer Nygh, bijgevoegd deken van de Balie bij de Hoge Raad der Nederlanden, met de vertegenwoordigers der jonge balies van Amsterdam, 's Gravenhage en Rotterdam. Al de korpsoversten der magistratuur hadden eraan gehouden de plechtigheid met hun aanwezigheid te vereren. Ook talrijke vertegenwoordigers van de zustersconferenties woonden de openingszitting bij.

Na een pietetvolle herdenking van de gesneuvelden leden der balie gedurende de beide wereldoorlogen, werd door de voorzitter het woord verleend aan Mr Paul-Ernest Van Cauter, die als onderwerp voor zijn feestrede gekozen had «Meester Tony Bergmann's Ernest Staas». Dit was voorzeker een gelukkige keuze. Het merkwaardige boek van Tony Bergmann, dat een mijlpaal vormt in de geschiedenis der Vlaamse letterkunde, was sedert jaren vergeten en de literaire strekkingen van de laatste tijd waren van die aard dat dit boek niet gemakkelijk aan de vergetelheid zou ontruikt worden. Men is nochtans tegenover dit frisse werk zeer onrechtvaardig geweest. Het heeft zijn zeer grote verdiensten, die ook in de laatste tijd in Noord-Nederland bijzonder erkend zijn geworden. Het volstaat enkel te verwijzen naar hetgeen geschreven wordt over Tony's boek in het onlangs verschenen werk van de Nederlandse advocaat en romanschrijver Bordewijk, dat als titel draagt «Geachte Confrère». De auteur schijnt Ernest Staas ontdekt te hebben en spreekt op meerdere bladzijden, met grote waardering over het boek.

De voordracht van Mr Paul-Ernest Van Cauter was in alle opzichten voortreffelijk. Hij sprak een sierlijke en voorname taal, hij drukte zich uit in een rijk geschakeerde stijl en hij wist onafgebroken het publiek te boeien. Hij slaagde er uitstekend in te onderlijnen welke betekenis het boek van Tony Bergmann nog heeft voor de advocaten van deze dag; hij trok enkele treffende parallelen tussen het advocatenleven uit de vorige eeuw en dit van heden ten dage

en vond aldus de gelegenheid in zijn rede belangrijke beschouwingen in het midden te brengen betreffende de advocatuur in het algemeen.

De voortreffelijke rede van Mr. Paul-Ernest Van Cauter verschijnt in dit nummer van het Rechtskundig Weekblad en onze lezers zullen dus zelf de inhoud ervan kunnen waarderen.

Zoals gebruikelijk werd er door de voorzitter van het Pleitgenootschap Mr. Edg. Van Cauwelaert een antwoord uitgesproken op de rede van de voordrachtgever. Ook dit antwoord verschijnt in het tegenwoordig nummer. De voorzitter hield er aan de beschouwingen van de feestredenaar betreffende het boek « Ernest Staas » op zekere punten aan te vullen en hij legde op gelukkige wijze verband tussen de taaltoestanden zoals ze aan de balie bestonden ten tijde van Tony Bergmann en de activiteit die ontwikkeld werd sedert zijn 65-jarig bestaan door het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel.

De beide sprekers mochten zich verheugen in een langdurig en welverdiend applaus.

Ten slotte sprak de Heer Stafhouder der Balie van Brussel Mr Van Pé het slotwoord uit en, na enkele geestige maar zeer waarderende beschouwingen over de redenaar en de feestrede, wijdde hij zijn aandacht aan de toekomst der advocatuur en wees op de volstrekte noodzakelijkheid in de schoot van het Vlaams Pleitgenootschap de vele aangelegenheden te bestuderen die zich stellen in verband met dit probleem.

Het was voorzeker een allerbest geslaagde openingszitting, die tot eer strekt van het Vlaams Pleitgenootschap.

Op het banket, dat volgens de traditie 's avonds plaats had, in de salons van de Sabena, en dat vereerd werd door de tegenwoordigheid van de Heer Stafhouder, van Minister Fayat en van verschillende magistraten, heerste een grote gezelligheid, die niet in het minste gestoord werd door de talrijke tafelredesvoeringen die, volgens de geplogenheden, dienden te worden uitgesproken.

R.V.

TIJDSCHRIFTEN

Algemeen Fiscaal Tijdschrift : n° 3 - november 1957 :

J. Leysen, Geschiedenis der belastingen in onze gewesten.

Nederlands Juristenblad : afl. 42 - 7 december 1957 :

Mr C. A. Brandenburg, Eigendom van gebouwen op andermans grond. — Mr. C. J. Nierstrasz, Artikel 119 Grondwet. — Mr. H. H. Menalda, Verplichte wettelijke

aansprakelijkheidsverzekering voor houders van motorrijtuigen ? — Prof. Dr. D. Simons, Splitsing Ermelo en Nunspeet.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie : n° 4516 - 7 december 1957 :

Mr C. H. Beekhuis, De vormvereisten voor een codicil (IV). — Mr A. S. Fransen van de Putte, Verdrag nopens de op de internationale koop van roerende lichamelijke zaken toepasselijke wet en arbiters recht doende als goede mannen naar billijkheid.

Journal des Tribunaux : n° 4172 - 8 décembre 1957 :

Pierre Van Ommeslaghe, Les sociétés de fait. — Jurisprudence.

Jurisprudence du Port d'Anvers : vol. 9 & 10 - 1957 :

L.V.S., Le Plan Delta.

Revue Pratique du Notariat Belge : 2417° livr. - novembre 1957 :

Jean Van Drooghenbroeck, Les règles de publicité des conventions matrimoniales des commerçants (lois du 3 juillet 1956) et leur incidence sur la responsabilité notariale.

Recueil Général des l'enregistrement et du notariat : décembre 1957 :

Bibliographie : Les impôts sur les revenus par E. Schreuder.

Recueil Dalloz :

40° cahier - 30 novembre 1957 :

H. Batiffol, P. Ouliac et P.-C. Timbal, Histoire du droit et droit comparé dans l'enseignement des Facultés de droit.

41° cahier - 7 décembre 1957 :

Claude Giverdon, Saisie et mesures conservatoires au terme de deux années d'application.

Juris Classeur Périodique. - La semaine juridique : n° 49 - 4 décembre 1957 :

R. Savatier, Loi du 11 mars 1957 sur la propriété littéraire et artistique.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"